

Kääntäjä

ÖVERSÄTTAREN

Suomentaja Sirkka-Liisa Sjöblomin pitkä tie viihteestä valtionpalkintoon

- Kääntäjän kukkanen -palkinto Virve Juholalle
- Tarjoajaksi kilpailutuksiin?
- Tekstin talo -yhteistyöhanke

Motivaatiota vaikuttamistyöstä

Sirpa Alkunen

Kolmas ainakin osin poikkeuksellinen toimintavuosi liitossa on pyrähtänyt käyntiin. Ensimmäinen kaksivuotiskauteni SKTL:n puheenjohtajana päättyi vuodenvaihteessa, mutta syyskokouksessa marraskuun lopulla minut valittiin jatkokaudelle. Kiitän lämpimästi luottamuksesta ja yritän parhaani mukaan olla sen arvoinen.

Korona on hankaloittanut meidänkin toimintaamme, ja jotkut ovat ihmetelleet, miksi halusin jatkaa tehtävässä. Olen vastannut, että olipa maan ja maailman tilanne mikä tahansa, niin haluni toimia kääntämisen ja tulkkauksen alan hyväksi ei ole ainakaan laantunut kuluneiden kahden vuoden aikana. Motivaatiota ovat nostattaneet etenkin viime aikoina saavutetut tulokset vaikuttamistyössämme.

Luovien alojen tekijöille monin tavoin epäsuotuisa ehdotus tekijänoikeuslaiksi palautettiin loppuvuodesta uudelleen valmisteluun runsaan kriittisen palautteen seurauksena. Myös SKTL antoi lausuntonsa ehdotuksesta samoilla linjoilla muiden tekijäjärjestöjen kanssa.

Juuri ennen joulua eduskunta hyväksyi valtiovarainvaliokunnan lausuman e-kirjojen ja äänikirjojen lainauskorvausten ja lainauskorvausten tasokorotuksen puolesta. SKTL on toiminut ahkerasti asian eteen etenkin Sanaston kautta.

Olemme myös ottaneet kantaa julkisten palveluiden kilpailutuksiin liittyviin huonoihin toimintaehdoin, ja tammikuussa 2022 Vantaan, Helsingin ja Keravan kaupunkien tulkkauspalveluiden kilpailutus keskeytettiin. Toki tässäkin kannanotomme oli yksi pienistä puroista monien joukossa. Seuraamme kilpailutuksia myös jatkossa ja otamme tarvittaessa kantaa tulkkiin ja kääntäjien työhön vaikuttaviin asioihin.

Pieni mutta ilahduttava vaikuttamistilaisuus oli myös perinteinen joulutapaaminen eduskunnan sivistysvaliokunnan kanssa, vaikka se koronasyistä siirrettiinkin etälustalle. Meille kerrottiin, että sivistysvaliokunnan joulua alkaa aina SKTL:n vierailusta, koska kuulemma ainoana järjestönä toimitamme sen jäsenille joululahjan, tällä kertaa vuoden 2021 J. A. Hollon palkinnon voittajan, **Jussi Palmusaaren** suomentaman **Emanuele Coccian** teoksen *Kasvien elämä. Sekoittumisen metafysiikka*. Näin pienikin ele voi madaltaa kynnystä, kun on tarpeen ottaa puolin tai toisin yhteyttä kääntämisen alaa koskevissa asioissa.

Kun lisäksi kaikissa tehtävääni liittyvissä asioissa apuna ja toimeenpanevana voimana on toimiston ahkera ja asiantunteva työtiimi ja riveissämme on runsaasti aktiivisia vapaaehtoisia, niin mikäpä tässä on puheenjohtajana toivotella kaikille liiton jäsenille ja Kääntäjä-lehden lukijoille hyvää ja menestyksellistä vuotta 2022. Tehdään tästä hyvä vaikuttamisvuosi!

Kirjoittaja on Suomen kääntäjien ja tulkkiin liiton puheenjohtaja.
puheenjohtaja@sktl.fi

Päiverkningsarbetet höjer motivationen

Sirpa Alkunen

Det tredje verksamhetsåret som åtminstone delvis påverkas av pandemin har kört igång inom förbundet. Min första tvåårsperiod som ordförande för FÖTF löpte ut vid årsskiftet, men på höstmötet i slutet av november omvaldes jag för en andra period. Ett varmt tack för förtroendet. Jag ska göra mitt bästa för att leva upp till det.

Coronalaget har försvarat också vår verksamhet och vissa undrar varför jag vill fortsätta att sköta det här uppdraget. Jag brukar svara att oberoende av hur läget i Finland och världen har sett ut har min vilja att arbeta för översättnings- och tolkningsbranschens bästa åtminstone inte minskat de två senaste åren. Särskilt de resultat som vi uppnått inom påverkningsarbetet den senaste tiden har höjt motivationen.

Förslaget till ny upphovsrättslag som på många sätt var ogynnsamt för upphovsmän inom den kreativa branschen återförvisades till ministeriet för beredning i slutet av året på grund av massiv kritik. FÖTF gav också ett utlåtande om förslaget i linje med andra upphovsmannaorganisationer.

Strax före jul godkände riksdagen finansutskottets utlåtande om läneersättningar för e-böcker och ljudböcker och om en nivåhöjning av läneersättningarna. FÖTF agerade aktivt i ärendet framför allt via Sanasto.

Vi har också tagit ställning till de dåliga verksamhetsförutsättningarna vid konkurrensutställning av offentliga tjänster, och i januari 2022 avbröts konkurrensutställningen av tolkningstjänster i Vanda, Helsingfors och Kervo. Vårt ställningstagande var även här en av många små bäckar. Vi kommer att följa konkurrensutställningarna även framöver och vid behov tar vi ställning till ärenden som inverkar på tolkarnas och översättarnas arbete.

Ett litet men glädjande sätt att påverka var även det traditionella julmötet med riksdagens bildningsnämnd, även om det på grund av coronalaget hölls på en distansplattform. Vi fick veta att bildningsnämndens jul alltid börjar med FÖTF:s besök, eftersom vi tydligen är den enda organisationen som delar ut en julgåva till nämndens medlemmar. Den här gången fick de **Emanuele Coccias** verk *Kasvien elämä. Sekoittumisen metafysiikka*, som **Jussi Palmusaari** översatt till finska. Jussi Palmusaari mottog J. A. Hollon-priset år 2021. Bara en så här liten gest kan sänka båda parternas tröskel att ta kontakt i ärenden som gäller översättningsbranschen.

Då jag dessutom i alla ärenden har förbundsbyråns flitiga och sakkunniga arbetsteam som stöd och verkställande organ samt en stor grupp aktiva frivilliga som deltar i verksamheten, är det lätt för mig som ordförande att önska alla förbundets medlemmar och läsare av Översättaren ett gott och framgångsrikt år 2022. Låt oss göra skillnad också i år!

Skribenten är ordförande för Finlands översättar- och tolkförbund.
puheenjohtaja@sktl.fi
Översättning:Tina Matala-aho

ISSN 0356-4649

Julkaisija:
Suomen kääntäjien ja tulkkiin liitto –
Finlands översättar- och tolkförbund ry

Päätöimittäjä:
Sirpa Alkunen
sirpa.alkunen@sktl.fi

Toimitussihteeri:
Maarit Laitinen,
maarit.laitinen@sktl.fi

Taitto:
Risto Mikander / Mediaspät Studio

Ulkoasu:
More Business Services Oy,
www.morebiz24.com

Painopaikka:
Painotalo Plus Digital, Lahti

Painos: 2 700 kpl
Ilmestyä 4 kertaa vuodessa.

Toimituskunta:
Juha Eskelinen, Jenni Kavén,
Hanna Pippuri, Kate Sotejeff-Wilson ja
Aino Suoranta

www.sktl.fi/liitto/kaantaja-oversattaren-lehti

Tilaukset:
tiedotus@sktl.fi

Ilmoitushinnat: www.sktl.fi

Tilauhinta 2022
Muille kuin SKTL:n jäsenille:
55 euroa (kotimaa), 65 euroa (ulkomaat)

Kannen kuva:
Sirkka-Liissa Sjöblom kuvattuna valtionpalkintojen
jakotilaisuudessa
©Taika / Vilhelm Sjöström

Kirjoittajan omalla nimellä julkaistuista kirjoituksista vastaa kirjoittaja.

Ilmoitusten sisällöstä vastaa ilmoittaja.
Kuvat © SKTL, jos ei toisin mainittu.

Vuoden 2022 käännöspalkintoehdokkaiden julkistaminen

Toimittaja Taru Torikan haastattelussa
Mikael Agricola -palkinnon ja
J.A. Hollon palkinnon ehdokkaat.

Aika: 17.3.2022 klo 17.00

**Paikka:
Keskustakirjasto Oodi,
Kirjataivas Helsinki**

Tässä numerossa mm.:

- s. 4 Sirkka-Liisa Sjöblomin pitkä tie viihteestä valtionpalkintoon
- s. 6 Mentoriohjelmasta vahvistusta ammatti-identiteetille ja uutta paloa työhön
- s. 8 Gender Correct?
- s. 10 Kopiosto-apurahat haettavina 1.–28.2.2022
- s. 12 Lukukeskus puolustaa tasa-arvoista oikeutta lukemiseen ja lukutaitoon
- s. 14 The other users of machine translation
- s. 16 Haastattelussa Petri Savolainen ja Marja Kynsijärvi: "Joukkovoima vaatii joukon ja sen, että joukolla on voimaa."
- s. 18 Miten tulkki tai kääntäjä voi osallistua kilpailutukseen tarjoajana?
- s. 20 Toimiva yhteistyö ja laatu tärkeitä – tulkeilla ja toimistoilla samat intressit
- s. 22 Tekstin talo kokoaa tekstin tekijät saman katon alle
- s. 23 Uudet jäsenet
- s. 24 Haastattelussa Kääntäjän kukkanen -palkittu Virve Juhola
- s. 26 Auktorisoitu kääntäjä ja salassapitovelvollisuus
- s. 29 I I kysymystä tulkille: Annukka Saarenmaa
- s. 30 Julkishallinnon palsta: English Style Guide

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto (SKTL) on vuonna 1955 perustettu kääntäjien ja tulkkien aatteellinen etujärjestö.

Liiton tavoitteena on mm. edistää laatua ja ammattimaisuutta kääntämisen ja tulkkauksen alalla.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto
Hietaniemenkatu 2, 4. kerros, 00100 Helsinki.
www.skttl.fi

TULEVAT TAPAHTUMAT

**Opiskelijatapahtuma:
harjoittelijaksi
käännösosalalle
2.3.2022
klo 15–17
verkossa**

**SKTL:n
sääntömääräinen
kevätkokous
26.3.2021 klo 14.00
Lue lisää s. 32.**

**Mikael Agricola
-palkinnon ja
J. A. Hollon
palkinnon
jakotilaisuus 8.4.**

**XIX Kääntämisen ja
tulkkauksen
tutkimuksen
symposiumi
22.–23.4.
Lue lisää s. 11**

IN THIS ISSUE:

Gender Correct? p. 8

The other
users of
machine
translation p. 14

Sirkka-Liisa Sjöblom –

Pitkä tie viihteestä valtionpalkintoon

Suomentaja **Sirkka-Liisa Sjöblomilla** on takanaan varsinainen supersyky: lokakuun alussa hän sai WSOY:n kirjallisuussäätiön tunnustuspalkinnon, ja pian sen jälkeen tuli tieto kirjallisuuden valtionpalkinnosta, joka luovutettiin marraskuun lopulla. Arvostetut palkinnot ilahduttivat, kannustivat ja motivoivat jatkamaan uraa, jolle on kertynyt mittaa jo yli kolmekymmentä vuotta. Uran tärkeimpiä käännekohtia Sirkka-Liisan ei tarvitse kauaa miettiä:

”Olin aloittanut vuonna 1990 englannin kääntäjänä. 1990-luvun lopussa Kariston kustannuspäällikkö **Pirkko Mikkola** sitten arveli sukunimeni perusteella, että voisin osata ruotsia. Sanoin osaavani ja sain käännettäväksi **Nina Yunkersin** opuksen *Perheen suuri niksikirja*. Sitten käännsin runsaat kymmenen vuotta tasaisesti sekä englannista että ruotsista ja nyt olen pian kymmenen vuotta kääntänyt lähes yksinomaan ruotsista.”

”2000-luvun alussa pienkustantamo Book Studio, jolle olin kääntänyt, myytiin Gummerukselle, ja Book Studion silloinen, nyt jo edesmennyt omistaja **Kari Lindgren** suositteli minua Gummerukselle. Ensimmäinen sinne tekemäni suomennos, **Jude Deveraux'n Villiorkidea**, ilmestyi 2004. Niin pääsin vähitellen kääntämään ns. isoille kustantamoille.”

”Kolmas käännekohta oli vuonna 2019, kun **Alice Martin** soitti ja kysyi, kiinnostaisiko minua kääntää **Susanna**

Alakosken Pumpulienkeli. Onneksi ajattelin heti: tähän tilaisuuteen täytyy tarttua.”

Loistavasti onnistuneella Pumpulienkeli-suomennoksella oli varmasti suuri vaikutus palkintoraatien päätöksiin, vaikka molemmissa palkintoperusteissa tuotiinkin esille Sirkka-Liisan koko mittava ura. Alakosken Pumpulienkeli aloittaa eepisen kronikan neljän sukupolven naisista, joiden tarina kattaa koko 1900-luvun. Sarjan avausosa kertoo vuonna 1905 Pohjanmaalla syntyneen Hildan vaiheista. Maalaistalon tyttö saa aviottoman lapsen ja joutuu lähtemään kotoaan. Tie vie Vaasan kaupunkiin, ja hänestä tulee puuvillatehtaan tyttö, pumpulienkeli. Suomentajan matka pumpulienkelin rinnalla oli vaativa ja monipolvinen.

”Tajusin heti, että Pumpulienkeli olisi hidas ja aikaavievä, paljon vaivaa vaativa työ. Varasin sen suomentamiseen yhdeksän kuukautta, maaliskuusta 2020 saman vuoden joulukuuhun. Koronapandemia oli vastikään alkanut, eikä juuri mitään voinut tehdä. Istuin siis tietokoneen ääressä **Toivo Vuorelan Suomalainen kansankulttuuri** vieressä ja naputin.”

”Monenlaisesta vaativuudestaan huolimatta Pumpulienkeli oli suomennostyönä kuin minulle tehty: tarina sijoittuu suomenkieliselle Pohjanmaalle, mistä sukuni on lähtöisin ja missä olen varttunut. Dialogissa tuntui luontevalta

Valtionpalkintojen jakotilaisuus pidettiin 17.11.2021 Suomen Kansallisooopperan päälämpiössä. Sirkka-Liisa kuvassa eturivissä keskellä.

Suomentaja Lotta Toivanen (vas.) kirjallisuustoimikunnasta ojensi Sirkka-Liisalle kukat valtionpalkintojen jakotilaisuudessa.

käyttää murteellista kieltä, ja Etelä-Pohjanmaan murre tulee minulta selkäytimestä. Suomentaessani jouduin kuitenkin miettimään, missä määrin murreaineksia voisi käyttää: missä kulki se raja, jonka jälkeen teksti tuntuisi toisenlaisen murteen vaikutuspiirissä kasvaneesta lukijasta rasittavalta ja hankaloittaisi ymmärtämistä? Yhteistyö kustannustoimittajan kanssa oli muun muassa tässä kohden todella tärkeää.”

”Varsinkin kirjan alkupuolella kristillinen maailmankuva ja kristilliset tekstit ovat keskeisessä asemassa. Minulle ne ovat tuttuja oman taustani kautta. Uskonnolliseen tekstiin ja puheeseen tottuneesta korvasta oli paljon apua varsinkin siksi, että osa romaanin *Raamattu-*, *Katekismus-* ja virsisaateista on tekstin seassa niin ettei niitä ole merkitty lainauksiksi. Korva herätti, Google ja kirjojen kahlaaminen veivät perille.”

”Suomen kielen ja kotimaisen kirjallisuuden opinnot sekä Alice Martinin runopajoihin osallistuminen auttoivat tunnistamaan muun muassa ’salasitaatit’ *Kalevalasta*: kas, tähän kuulostaa nelipolviselta trokeelta, tässä on samanlainen toistokuvio kuin *Kalevalassa*.”

”Romaanissa on paljon myös puuvil-latehtaan toimintaan liittyvää asiaa. Metrin korkuisesta lainakirjapinosta-kaan ei löytynyt kaikkia vastauksia, ja olen kiitollinen Työväenmuseo Wers-taan asiantuntijoille, jotka tarkistivat käännettyjä otteita ja antoivat paljon hyödyllisiä neuvoja. Kaikki muutkin suhteet ja verkostot tuli hyödynnettyä Kansallisarkistosta ystävien lapsiin. Viimeisistä vastuksista selvittiin avuliaan kirjailijan tuella.”

»Suus kiinni.»
 »Eikö sinua hävetä.»
 »Talo ei ole äpäriä varten,
 huoranpenikat pois ajettakohon.»
 »Talo on yhtä lailla Hiltan, niin kuin
 hyvin tierät.»
 »Minä en ole koskaan kieltänyt sinulta
 syytinkietuja.»

Susanna Alakoski: *Pumpulienkeli*, WSOY 2021, suom. Sirkka-Liisa Sjöblom

”Olen valtavan kiitollinen kustannustoimittajalleni Alice Martinille. Hyvä toimittaja kommentoi runsaasti ja antaa rehellistä palautetta. Vuonna 2013 WSOY julkaisi erään suomentamani dekkarin. Alice oli toimittanut sen tapansa mukaan todella huolellisesti ja kutsui minut hakemaan kommentoimansa käsikirjoituksen Korkeavuorenkadulta. Kävimme tunnin verran korjauksia läpi. Alice oli lisäksi koonnut listan asioista, joihin minun yleensäkin kannattaisi suomentaessani kiinnittää huomiota, jotta jälki kohentuisi. Alicen lempeydestä huolimatta se oli yksi elämäni hirveim-mistä tunteista – mutta myös tavattoman opettavainen. Onnistuin Alicen huoneessa pysymään tyynenä, mutta hissiin päästyäni purskahdin niagaramaiseen itkuun, ajattelin etten osaa mitään ja että minun on varmaan parasta vaihtaa alaa. Sitten ryhdistäydyin ja päätin ottaa kommentteista opikseni.”

Kolmenkymmenen vuoden kokemuksella Sirkka-Liisalta irtoaa pyydettyä myös vinkkejä työssä jaksamiseen ja terveiset aloittelevalle kirjallisuuden suomentajalle:

”Työhön keskittymisessä auttaa rutiini. Katson käännet-tävien kirjojen sivumäärät, jaan työn kalenterikuukausille ja suunnittelen päivätinkejä, joista pyrin pitämään kiinni. Joskus toki saattaa pyöriä mielessä muita asioita, jolloin keskittyminen on hankalaa. Parhaiten irtaudun työstä perheen ja ystävien seurassa. Tämän talven koronaturvallisia harrastushittejä ovat olleet hulavanteen pyörittäminen ja luistelu. Ennen nukkumaanmenoä panen tavallisesti aivot narikkaan katsomalla aivottomia TV-sarjoja. Silloin tällöin on hyvä lähteä reissuun ja jättää työt kotiin. Ja joka päivä kannattaa syödä kunnon lounas!”

”Aloittelevaa suomentajaa kannustaisin lukemaan paljon sekä kotimaista kirjallisuutta että laadukasta kään-nös-kirjallisuutta. Tee aina kaikki työt niin hyvin kuin osaat, mutta älä ota turhaa stressiä. Opettele hahmottamaan, kuinka paljon sinulta menee aikaa tietyn sivumäärän suomentamiseen (ota huomioon tekstin vaikeusaste!), niin osaat välttää tappoaikataulut. Opettele kestäämään kustannustoimittajan kommentit ja ota niistä opiksesi.

Tule mukaan suomentajien yhtei-söön. Pallottelu kollegojen kanssa on parasta ja pelastaa monesta pulasta!”

Teksti: Laura Jänisniemi

Kirjoittaja suomentaa englannin- ja ruotsinkielistä kirjallisuutta ja toimii SKTL:n edustajana Sanaston ja Lukukeskuksen hallituksessa.

Kuvat:

Taike / Vilhelm Sjöström

Mentoroinnista vahvistusta ammatti-identiteetille ja uutta paloa työhön

Mari Karhunen osallistui SKTL:n mentoriohjelmaan 2020–2021. Tässä haastattelussa hän kertoo kokemuksistaan, odotuksistaan ja tavoitteistaan mentoroinnin aikana.

Mikä sai sinut hakeutumaan aktoriksi SKTL:n mentoriohjelmaan?

Päätös aktoriksi hakeutumisesta syntyi heti, kun sain tietää mentoriohjelmasta. Olin toiminut alalla jo pitempään ja juuttunut tilanteeseen, jossa töitä riitti, mutta en ollut tyytyväinen. Halusin ottaa aikaa sekä itseni että toimintani kehittämiseen, sillä en nähnyt tarpeeksi selkeästi eteen päin, enkä siis myöskään edennyt ammatillisesti haluamassani tahdissa.

Kaipasin mentoria, jonka kanssa voisin pohtia syvällisemmin koko toimialaa ja omia edellytyksiäni ja vahvuuksiani yrittäjänä sekä samalla hyödyntää hänen kokemustaan. Tarvitsin myös vinkkejä ajan- ja projektinhallintaan ja eväitä yrittäjyyden alkutaipaleelle sekä keskustelua siitä, millaista arkea kollegani elävät. Taitoni ja kokemukseni olivat karttuneet riittävästi, jotta saatoin realistisesti ajatella siirtymistä seuraavaan vaiheeseen, mutta tarvitsin vielä sen viimeisen sysäyksen.

Mentorini ei alkuun täysin vastannut odotuksiani, sillä toiveeni oli ollut saada vahvistaa liiketoimintaosaamistani ja keskustella yrittämisen arkeen liittyvistä käytännön kysymyksistä. Halusin tarkentaa kuvaa siitä, millaisia yrittäjyystaitoja voisin vielä kehittää. Suoritin kuitenkin samalla Yrittäjän ammattitutkinnon, joten sain sieltä kaipaamaani ”kovaa” yrittäjyysosaamista. Mentoriltani puolestaan sain toisenlaista tukea ja mahdollisuuden keskustella enemmän kääntäjän ammatissa toimimisesta, toimialasta ja henkilökohtaisista haasteistani ja ominaisuuksistani. Sain mentorivuoteeni niin hienon rinnalla kulkijan, kokeneen ammattilaisen, kannustajan, mukavan ihmisen ja ennen kaikkea peilin omille ajatuksilleni, että olen todella kiitollinen näin hienosta mahdollisuudesta.

Mikä oli tärkein anti, jonka mentoroinnista sait?

Tärkeintä oli tuki, jota kaipasin liiketoimintaosaamisen oheen: rohkaisua, uskoa omiin unelmiin, hieman ”lisää

lihaa kääntäjän luiden ympärille” ja kokeneemman kollegan kulkemaan vierelläni siinä vaiheessa, kun olin tienristeyksessä ja jokin suunta oli valittava.

Kun asioista keskustele luottamuksellisesti ääneen, saa helpommin kiinni ajatustensa punaisesta langasta, jonka pään yksin vatvoessaan helposti hukkaa. Haasteet ja itseä askarruttavat kysymykset eivät tunnu niin epämääräisiltä, kun niitä mieltii yhdessä. Lisäksi tämä on loistava tilaisuus pohtia yhdessä myös kummankin toiveita ja mielenkiinnon kohteita.

Mari Karhunen

Sain lisäksi äärimmäisen hyödyllisen mahdollisuuden verkostoitua. Mentorissani tapasin hienon ihmisen ja asiantuntijan, joka toi näkemyksellisyyttä, luottamusta ja perspektiiviä asioihin. Toivon, että pidämme yhteyttä tämänkin jälkeen ja voisimme vihdoin tavata kasvotusten, kun yhteiskunta avautuu.

Mikä mentorivuoden aikana muuttui? Miten iso vaikutus juuri mentoroinnilla oli muutokseen?

Monet näkökulmat konkreetisoituivat, ja löysin vastauksia, joita olin lähtenyt hakemaan.

Aloin nähdä itseni kokemusta jo kartuttaneena ammattilaisena ja sain selkeyttä siihen, mitä juuri minulla on annettavanani alalle. Opin myös, että ammatillista osaamista, verkostoja ja työskentelytapoja on kehitettävä jatkuvasti.

Mentoroinnilla on vaikutuksia koko ammatilliseen identiteettiini. Sain keinoja ja motivaatiota kehittää osaamistani edelleen, ja tunnen itseni nyt kielipalvelujen tuottajana aiempaa paremmin. Olen rohkeampi, tunnen vahvuuteni ja näen rakkauteni kieliä kohtaan toimintani kantavana voimana.

Yrittäjäyyskoulutus oli ratkaisevan tärkeää, sillä halusin syventää liiketoiminta- ja markkinointiosaamistani ja luoda selkeän toimintasuunnitelman pohjaksi yrittäjyydelle, mutta juuri mentorointi antoi voimakkaan sysäyksen urallani eteenpäin. Sain hienon tienviitan elämän mittaiselle matkalle, ja olen varma siitä, että suunta on nyt oikea.

Miten mentorointi konkreettisesti sujui?

Käytin aktoreille tarjottua materiaalia työskentelymme lähtökohtana: Määrittelin ensin itselleni tärkeimmät tavoitteet, jonka jälkeen pohdimme mentorini kanssa, missä niistä hän voisi auttaa parhaiten. Työstimme tavoitteita molemmille sopiviksi ja aloitimme yhteisen matkamme innolla. Oli kiinnostavaa myös keskustella mentorini kokemuksista ja tavoitteista ja peilata omaa työskentelyäni niihin.

Jäsen, hae aktoriksi tai mentoriksi SKTL:n jäsensivuilla:

sktl.fi/jasenet/mentoriohjelma

Aktoriksi voi hakea varsinainen jäsen, joka aloittelee uraansa tai on työssään murrosvaiheessa.

Mentoreiksi ovat tervetulleita kokeneet kääntäjät ja tulkit, joilla on halu tukea kollegan ammatillista kehitystä.

Pidin työkirjaa, johon kirjasin kunkin tapaamisen teemat, keskustelun annin ja sen jälkeen heränneet ajatukset. Jätin ratkaisut sitten hautumaan ja palasin työstämään työkirjaa tapaamisten välillä. Valmistauduin huolellisesti tapaamisiin ja lähetin mentorilleni etukäteen rungon aiheista, joista toivoin keskustelua. Juttua riitti aina, ja tapaamiset sujuivat kuin siivillä, mutta ehdimme keskustella vuoden aikana lähes kaikista teemoistani. Nyt työkirja täydentää liiketoimintasuunnitelmaani, sisältää hyödyllisiä vinkkejä tulevaan ja toimii ikään kuin karttana jatkon toimenpiteitä ajatellen.

Mikä mielestäsi on mentorin persoonallisuuden ja samojen työkielten merkitys mentoroinnin onnistumisessa?

On tärkeää, että luottamus ja kemiat toimivat, jotta haasteellisistakin asioista voidaan puhua. Riippuu molemmista, mistä ollaan valmiita keskustelemaan. Parhaimmillaan tapaamiset ovat niin antoisia, että niitä odottaa jo viikkoja etukäteen.

Se, miten tärkeitä yhteiset työkielet ovat, riippuu aktorin tarpeista. Meillä työkielet olivat miltei samat, mutta omalla kohdallani painottuivat muut asiat, enkä pitänyt työkieliä kynnyskysymyksenä, vaikka olikin mielenkiintoista keskustella juuri tiettyjen kielten erityispiirteistä.

Mitä sanoisit aktoriksi hakeutumista harkitseville?

Toivotan rohkeutta lähteä matkalle kehittymään! Tältä reissulta saat uskoa ja paloa tekemiseesi.

Mentoroinnin onnistuminen riippuu aktorin työpanoksesta, avoimuudesta ja aktiivisuudesta. Tapaamisiin kannattaa valmistautua huolellisesti, ja katse kannattaa suunnata uteliaasti sekä sisään päin omaan itseeseen että rohkeasti pitkälle tulevaisuuteen.

Teksti: Hanna Pippuri

Kirjoittaja on SKTL:n mentoriohjelman vetäjä.

Gender Correct?

Cultural biases, and specifically gender bias, have recently been recognized as critical issues in both the fields of translation and AI. Translator **Kate Sotejeff-Wilson**, PhD candidate **Anna Merikallio** (University of Turku) and **Teemu Pöyhönen** gathered with professor **Maarit Koponen** (University of Eastern Finland), who moderated the discussion on the Night of Science to address gender bias in translation.

We set out to answer what exactly gender bias is, what kind of problems it causes and how a translator might attempt to resolve it. My perspective on gender bias is in terms of AI and machine translation.

What is gender bias?

In order to define what gender bias is, Anna discussed how certain gender perspectives are omitted and others are favoured. For example, people tend to use the male perspective as the norm in translation. Also, society often ignores other genders by defaulting to the binary man/woman dichotomy.

In this sense, gender bias is actually represented very similarly in AI. Since we humans tend to favour the male perspective in texts, this bias in language is reflected in the training data for machine translation systems. As a result, machine translation systems learn from unbalanced

texts where there are significantly more male mentions. Because of this, AI systems learn to associate men more heavily with certain professions, emotions and suchlike.

“So what?”

While it might feel that there is a very obvious answer, it is still important to answer the question “So what?” Normative reasoning and analysis on the actual harms of biased translations or AI systems is critical when mitigating and resolving these issues. This is especially applicable to specific use cases; sometimes we need normative reasoning as to how exactly a problem emerges and therefore how it can be effectively resolved.

Anna also pointed out how language does in fact matter, since it mirrors our culture and transforms it. When a majority talks about a gender in a specific way, it can have an effect on people’s view on the gender.

Teemu Pöyhönen

What kinds of harm does gender bias inflict?

In terms of the kinds of harms gender bias can inflict, we discussed representational and allocational harm. Anna mentioned how representational harm is caused when people are represented in a stereotypical way which can affect. As is often said, representation matters.

Allocational harm is caused when there is an unfair distribution of resources or opportunities. For example, the biased systems that automatically rank résumés. These kinds of systems might lead to an recruitment outcome where women are less likely to get engineering roles, thus not having access to the same opportunities as men. As another example, Anna brings up how nonbinary people might not have the same access to gynecological resources.

How do we overcome it?

Whether the bias emerges from human or machine translations, all three of us agreed that it is important to talk about the biases and educate people as much as possible. Educating not just the translators, but also laypeople, is essential when the aim is to have everyone be fully aware and understand the issue.

When people are aware, they do not take possibly biased machine translations at their face value. While the data scientists and AI specialists have some methods to alleviate biases from AI systems, it is important to think of the machine translation as a means and not as an end. Like Anna said in the beginning of our discussion, she uses it as a basis for translations. In this sense, Anna and Kate mentioned two methods they often use to resolve ambiguity with pronouns: Anna uses singular 'they' when unsure about the pronoun, and Kate brought up how one should ask and inform the author, if possible. For example, there was a case where the author used the male pronoun "he" but Kate knew that the person was a woman.

Some phenomena are gendered and it can be dangerous to ignore that fact. Anna provided an example of violence against women. By ignoring gender, we transform the issue into a different one. Similarly, when we want to mitigate gender bias from AI systems, we might want to reduce gender information from gender neutral words and retain the association between, for example, "female" and "pregnancy." The idea is not to obliterate gender, but to approach it intelligently.

This is related to whether we want language to be gender neutral or to highlight certain genders. For instance, Kate discussed how in Polish female actors often want to highlight that they are *actresses*.

Simply put, translators need to consider whether to go

for neutrality or increase visibility and have better gender representation.

The takeaway

Although there is no one solution to issues caused by gender bias, our takeaway is to educate people and to go into real life situations and examine them. Translators should bring the humans into the translation process by asking them how they want to be referred to. In this way, a translator can more accurately represent the people who are described and discussed in the translated text.

This is the case for machine translation and really any AI model. Companies and people might not even be aware of cultural biases in machine learning systems, especially as we often see computers as relatively neutral and "numbers based." By increasing the discourse around gender bias, whether in machine or human translations, we can hopefully unravel the issues for everyone and start taking steps towards a more inclusive society.

Teksti: Teemu Pöyhönen

Kirjoittaja on maisteriopiskelija Helsingin yliopistolla. Hänen kiinnostuksensa sukupuoli- ja kulttuurillisten vinoumien lieventämiseen ja eliminointiin on johtanut hänet tutkimaan mm. sukupuolivinoumia suomenkielisissä tekoälymalleissa.

Suomenkielinen tiivistelmä

Kääntäjä **Kate Sotejeff-Wilson**, tohtorikandi-daatti **Anna Merikallio** (Turun yliopisto) sekä maisteriopiskelija **Teemu Pöyhönen** (Helsingin yliopisto), keskustelivat professori **Maarit Koposen** (Itä-Suomen yliopisto) johdolla Tieteiden yössä käänöksistä löytyvistä sukupuolivinoumista, niiden haitoista sekä tavoista käsitellä kyseisiä vinoumia. Vaikka sukupuolivinoumien representatiiviset sekä myös hyvin konkreettiset haitat eivät ole yksiselitteisesti ratkaistavissa, niistä kommunikointi ja tietoisuuden levittäminen on tärkeää.

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto järjesti Tieteiden yön Gender Correct? -keskustelun yhteistyössä Goethe-Institut Finlandin kanssa.

Kopiosto-apurahat haettavina 1.-28.2.2022

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton hallitus julistaa haettavaksi kopiosta maksettujen tekijänoikeuskorvausten perusteella Kopiosto-apurahat kääntäjille.

Hae nyt apuraha opintomatkaan, ammattikirjallisuuteen, uusiin IT-hankintoihin, ammattitaitoa edistäviin tarkoituksiin tai ulkomaiseen konferenssiin, seminaariin taikka muuhun koulutukseen! Katso tarkemmat hakukohteet hakuilmoituksestamme verkkosivuiltamme:

www.sktml.fi/kopiosto-hakuilmoitus

Jaossa on

- henkilökohtaisia kohdeapurahoja,
- henkilökohtaisia konferenssi- ja koulutusapurahoja
- projektiapurahoja.

Apurahan käytöstä on annettava selvitys.

Kohdeapurahaa voivat hakea kaikki, jotka ovat kääntäneet kirjallisuutta (kaunokirjallisuutta tai tieto- ja oppikirjallisuutta), artikkeleita sanoma- tai aikakauslehdille tai julkaistua asiatekstiä.

Konferenssi- ja koulutusapurahaa voivat hakea kaikki käännös- ja tulkkausalan ammattilaiset.

Projektiapurahaa voivat hakea organisaatiot, työryhmät tai yksityishenkilöt. Hakijan on oltava käännös- ja tulkkausalalla tunnettu ja/tai luotettu toimija.

Yksittäinen henkilökohtainen kohdeapuraha tai konferenssi- ja koulutusapuraha voi olla suuruudeltaan enintään **2 000** euroa. FITin maailmankongressiin vuodelle 2022 myönnettävä apuraha voi olla suuruudeltaan enintään **1 500** euroa. SKTL ilmoittaa vähintään 1 000 euron suuruiset apurahat verottajalle.

Apurahapäätökset tekee liiton hallitus hakemukset käsittelevän Kopiosto-työryhmän esityksen perusteella. Apurahan myöntäminen on harkinnanvaraista.

Hakemus toimitetaan hakuajana **1.-28.2.2022** sähköisen apurahajärjestelmän kautta osoitteessa: **sktml.apurahat.net**.

Hakuohjeet SKTL:n verkkosivuilla:

www.sktml.fi/kopiosto-hakuohjeet

Muista tutustua hakuilmoitukseen huolella ennen hakemuksen tekoa:

www.sktml.fi/kopiosto-hakuilmoitus

XIX KÄÄNTÄMISEN JA TULKKAUKSEN TUTKIMUKSEN SYMPOSIUMI KäTu2022: KÄÄNTÄJÄN KUVA

21.–23.4.2022, Itä-Suomen yliopistossa, Joensuussa

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto järjestää vuosittain yhteistyössä kääntämistä ja tulkkausta opettavien yliopistojen kanssa KäTu-symposiumin. KäTu-symposiumeissa kääntäjät ja tulkit sekä alan tutkijat, opiskelijat ja kouluttajat voivat keskustella alan ilmiöistä, käynnissä olevista tutkimushankkeista ja tieteenalan tilasta ja kehityksestä. Vuonna 2022 KäTu-symposiumin teemana on *Kääntäjän kuva*. Symposiumi koostuu plenaariesitelmistä, työpajoista, sektioesitelmistä sekä posteritilaisuudesta.

Tämän vuoden KäTussa työpajojen aiheita ovat mm. kääntäjien ja tulkkien työn näkyvyys ja käännettävien kuva alan ulkopuolella, visuaalisuus kääntäjän ja tulkin työssä sekä kääntäjän rooli globalisaation ja deglobalisaation diskursseissa.

Vuoden 2022 plenaariesitelmien pitäjät ovat professori **Helka Riionheimo** (Itä-Suomen yliopisto) ja professori **Haidee Kotze** (*Universiteit Utrecht*). Professori Helka Riionheimon esitelmän otsikko on *Yle Uudizet karjalakse – karjalankieliset uutiset syntyvät kääntämällä*, ja professori Haidee Kotzen esitelmän otsikko on *Translators and Translation in Online Social Media: Construal and Contestation*.

KäTu-symposiumia edeltävänä päivänä järjestetään väitöskirjatutkijoiden koulutustapahtuma yhteistyössä Langnet-verkoston sekä Itä-Suomen yliopiston Sosiaalisten ja kulttuuristen kohtaamisten tohtoriohjelman kanssa. Teemana on *Tutkijan kuva*. Tilaisuus koostuu professori **Camilla Lindholmin** ja FT Johanna Isosävin teemaan liittyvästä luennoista ja osallistavasta työpajasta sekä käännöstieteen väitöskirjatutkijoille tarkoitetusta tekstiseminaarista.

ILMOITTAUTUMINEN AVATAAN MAALISKUUSSA 2022.

KäTu2022-symposiumi pidetään lähtökohtaisesti lähikonferenssina paikan päällä Joensuussa. Noudatamme alueellisia koronarajoituksia ja -suosituksia. Etäosallistumismahdollisuudesta ilmoitetaan viimeistään maaliskuussa ilmoittautumislomakkeen avautuessa.

Lisätietoa osoitteesta **katu-symposiumi.com**

Information finns också på svenska. / Information available also in English.

Lukukeskus puolustaa tasa-arvoista oikeutta lukemiseen ja lukutaitoon

Kääntäjä-lehdessä alkaa uusi sarja, jossa esittelemme SKTL:n yhteistyöjärjestöjä. Ensimmäisenä vuorossa on tänä vuonna viisikymmentä vuotta täyttävä Lukukeskus – Läscentrum ry.

Lukukeskus on tuttu toimija suomalaisella kulttuurikentällä. Sen perustivat kirjailijajärjestöt kirjailijavierailujen järjestämistä varten ja Lukukeskuksen toiminnanjohtaja **Ilmi Villacís** kertoo toiminnan muuttuneen jonkin verran vuosikymmenten aikana. Kymmenen viime vuoden aikana on vahvistettu toimintaa lukemisen ja lukutaidon

edistämiseksi ja toteutettu erilaisia hankkeita lukutaidon vahvistamiseksi, mutta kirjailijavierailujen järjestäminen on edelleen Lukukeskuksen keskeinen toimintamuoto. Lukukeskus puolustaa toiminnallaan tasa-arvoista oikeutta lukemiseen ja lukutaitoon.

Villacís korostaa tutkimuksen merkitystä Lukukeskuksen hankkeiden selkärankana. Oikea tieto on tärkeää sekä toiminnan suunnittelussa että sen vaikuttavuuden seurannassa, ja Lukukeskus teettääkin kyselyitä ja selvityksiä sekä kerää tietoa kotimaisesta ja kansainvälisestä tutkimuksesta. Lukukeskus haluaa kehittyä jatkuvasti ja onkin saavuttanut aseman arvostettuna asiantuntijaorganisaationa, jonka kansainväliset verkostot etenkin Pohjoismaissa ja Euroopassa kasvavat koko ajan.

Lukukeskus jakaa lukemiseen liittyvää tietoa muun muassa koteihin, kouluihin, päiväkoteihin ja neuvoloihin. Ammatillainen viestintä on tärkeää, sillä tieto muuttaa ihmisten käyttäytymistä, ja Lukukeskus viestii koko yhteiskunnalle. Suomalainen lukutaito kiinnostaa myös maailmalla, samoin Lukukeskuksen kampanjat. Erityisesti *Lukulahja lapselle* ja sen laaja kattavuus ovat herättäneet paljon mielenkiintoa Suomen rajojen ulkopuolella.

Lukukeskus on kaiken ikäisten asialla

Villacís kertoo, että vaikka lasten ja nuorten lukutaidon tukeminen on tärkeä painopistealue, Lukukeskuksessa etsitään jatkuvasti keinoja myös aikuisten ja ikäihmisten lukemisen vahvistamiseksi, sillä lukeminen on tärkeää kaikkina ikäkausina. Varhaislukeminen vauvalle on korvaamattoman arvokasta, mutta keskittyneellä lukemisella on monia hyödyllisiä vaikutuksia myös aikuisten aivoihin – puhumattakaan siitä, miten lukeminen kehittää jokaisen tiedonkäsittelytaitoja ja kykyä arvioida tiedon luotettavuutta.

Vaikka Lukukeskuksen toiminta on kantanut hedelmää ja ihmiset ovat yhä tietoisempia lukemisen tärkeydestä, joutuu Villacís toteamaan, että suomalaisten lukutaito on heikentynyt kaikissa ikäryhmissä. Tällä hetkellä luetaan paljon,

Ilmi Villacís

© Niki Sirbian

mutta sirpaleisia tekstejä, ja kyky keskittyä pitkään tekstiin on romahtanut. Useat indikaattorit tosin näyttävät, että lukeminen on lisääntynyt korona-aikana, ja Lukukeskuksessa toivotaan trendin jatkuvan. Erilaiset kirjaformaatit ovat merkittävässä roolissa tässä kehityksessä ja Villacís näkeekin, että vaikka äänikirjan kuuntelu on eri asia kuin kirjan lukeminen, se ei ole haitallinen lukemisen kilpailija, vaan saattaa johdattaa ihmisiä kirjallisuuden maailmaan myös lukijoina.

Lukukeskuksen keskeiset hankkeet

Lukukeskuksen tärkeimpiä hankkeita tällä hetkellä ovat Lukuviikko, Lue lapselle ja Lukulahja lapselle. Lukuviikko on jo perinteeksi muodostunut kampanja, jossa vuosittaisen teeman ympärille tuotetaan aktivoivaa materiaalia. Vuoden 2022 Lukuviikon teema on *Lukemalla parempi maailma*. Lukuviikon aikana pyritään korostamaan lukemisen, ja lukutaidon globaaleja vaikutuksia ja puhutaan lukutaidon merkityksestä selviytymistaitona.

Innostuitko ajatuksesta lähteä kääntäjävierailulle?

Voit tutustua asiaan ja täyttää tietosi hakupalveluun osoitteessa kirjailijavierailut.lukukeskus.fi/etusivu

Lue lapselle -kampanjassa jaetaan lapsiperheille ja lasten kanssa työskenteleville tietoa lukemisen merkityksestä sekä annetaan konkreettisia lukuvinkkejä. Kampanjaan kuuluvia esitteitä on saatavilla 20 eri kielellä, ja Lukukeskus pyrkiiin tukemaan myös omalla äidinkielellä lukemista maahanmuuttajaperheissä. Villacís sanoo, että kielitietoisuus ja äidinkielen lukutaidon tukeminen ovat tärkeitä, sillä Suomessa puhutaan äidinkielenä jo yli sataa kieltä ja Suur-Helsingin alueella lapsista 25 % on sukujuuriltaan muuta kuin suomalaista syntyperää.

Lukulahja lapselle -kampanjan aikana vuosina 2019–2021 neuvoloiden terveydenhoitajat ovat jakaneet yli 140 000 kirjakassia. Nyt kampanja on saanut eduskunnan rahoituksen ja sillä tavoitetaan myös jokainen vuonna 2022 syntynyt lapsi. Lukulahja-kassi luovutetaan neuvolatarkastuksen yhteydessä jokaiseen perheeseen, ja yli kolmevuotiaalle tarkoitettu Satulahja-kirja on suomen, ruotsin ja kolmen

Lukuviikko
Läisveckan
4.-10.4.2022

LUKEMALLA
parempi
MAAILMA

www.lukuviikko.fi

saamen kielen lisäksi ilmestynyt neljällä eri kielellä. Perheille suunnattujen kyselyjen tulokset osoittavat, että Lukulahja lapselle on todella vaikuttava kampanja. Sen ansiosta neljännes perheistä on alkanut lukea lapselle. On myös tullut ilmi, että joillekin lapsille Satulahja-kirja on heidän ainoa oma kirjansa, ja joskus jopa koko perheen ainoa kirja.

Kääntäjien ja kääntämisen näkyvyys Lukukeskuksen toiminnassa

Lukukeskus julkaisee kahta kirjallisuusaiheista verkkolehteä, joiden merkitys on korostunut julkisen kritiikin jatkuvasti vähentyessä. Kiiltomato – Lysmasken on kaksikielinen kirjallisuuskritiikkiin erikoistunut lehti, jossa arvostellaan säännöllisesti myös käänöskirjallisuutta. Tällöin pyritään siihen, että arvostelija hallitsee kirjan lähtökielen ja osaa ottaa kantaa myös käänökseen. Verkkolehti Lukufilis – Läsglans on yläaste- ja lukioikäisten oma kirjallisuusmedia. Lehdessä julkaistaan arvostelujen lisäksi muun muassa kirjailijahaastatteluja, ja Villacís näkeekin, että myös kääntäjien esittelyt sopsisivat Lukufilis-lehteen.

Lukukeskuksen toiminnan ydin ovat kirjailijavierailut ja Lukukeskus pitää yllä hakupalvelua, jossa kirjailijat, kääntäjät ja kuvittajat voivat esitellä itsensä ja kertoa omien vierailujensa keskeisistä sisällöistä. Kirjailijavierailuja toteutetaan etenkin kouluihin, mutta myös esimerkiksi yrityksiin ja laitoksiin, kuten vankiloihin. Vierailijan voi kutsua myös vaikka kotiinsa puhumaan, kunhan vain maksaa esiintyjän palkkion. Villacís kertoo, että virtuaalivierailut ovat lisääntyneet huomattavasti ja viime vuonna toteutui jopa 400 virtuaalivierailua.

Lukukeskus tarjoaa verkkosivuillaan myös kääntäjille mahdollisuuden esittäytyä ja päästä sitä kautta puhumaan työstään. Vierailujen ideana on lukemiseen innostaminen ja tarkoitus on puhua saatavilla olevasta kirjasta. Vierailut sopivat kääntäjille, joilla on halu olla aktiivisessa vuorovaikutuksessa yleisönsä kanssa.

Teksti: Hanna Pippuri

Kirjoittaja on STKL:n assistentti ja Kirjallisuuden kääntäjien selviytymisoppaan päätoimittaja.

The other users of machine translation

In our world of translation, we are used to thinking of machine translation (MT) as a translator's tool. However, another user group consists of people who consume raw, unedited MT directly in order to understand the meaning of foreign language texts they need for specific purposes. This type of use is called *MT gisting* and it is far more widespread than the use of MT for post-editing. I estimate that the number of people using MT for gisting is more than 1 billion.

In my PhD dissertation I focused on this group of users. My first goal was to learn more about contexts in which people use raw MT for gisting, so I studied four different gisting use cases. Because they were so diverse, I did not use the same method to study each, but rather used a variety of different methods.

The first use case I studied is one that is familiar to most of us: the use of online MT tools. The tool in this case was Espoo-based Multilizer's Document Translator. During a four-month period, I examined the tool's log information and conducted a survey of users. The most surprising and interesting finding was that 83% of respondents used the tool to translate texts that were in languages they had some understanding of. This indicates that people are not using MT to fully replace human translation, but rather as a language tool to back up limited competences in other languages.

The second use case involved a group of non-translator professionals who use MT gisting on a very regular basis in their work. Patent professionals habitually need to read and understand large numbers of documents, some of which are in languages they do not speak. They use raw MT to access such documents and find the ones that are relevant to their work. Those documents might then be used in their raw MT form or else sent for human translation. I found this group's use of MT gisting to be frequent, transparent, and sophisticated.

In the third case, I interviewed four Spanish-speaking people using a machine translation-enabled chat application. The interviews were carried out entirely through raw

Suomenkielinen tiivistelmä

Mary Nurmisen väitöskirjassa *Investigating the Influence of Context in the Use and Reception of Raw Machine Translation* tarkastellaan editoimattomien konekäännösten käyttöä sellaisenaan tilanteissa, joissa vieraskielisestä tekstistä pyritään ymmärtämään mahdollisimman paljon tiettyä tarkoitusta varten. Tällaista raakakonekäännösten käyttöä kutsutaan tutkimuksessa termillä *gisting*.

Nurmisen väitöskirja tuottaa uutta tietoa konteksteista, joissa raakakonekäännöksiä käytetään sellaisenaan. Tutkimus korostaa kontekstin tärkeyttä raakakonekäännösten käytössä ja vastaanottamisessa. Se tarjoaa myös vaihtoehtoisia tapoja tarkastella ja analysoida raakakonekäännösten käyttöä ilmiönä.

© Mikko Keskinen

MT. I wrote messages in English which were translated into Spanish and the people interviewed wrote their messages in Spanish, which the tool translated into English. I wanted to pilot the idea of gathering research information by MT-mediated interviewing because it has great potential to broaden the groups of people who we can include in research.

The final case I studied involved situations in which people have difficulties accessing the information they would need to fully participate in society. For example, newly-arrived immigrants might need information on taxing or services, but cannot access such information because they don't know the languages it is published in. Together with **Maarit Koponen** (University of Eastern Finland), I studied different organizations' efforts to promote accessibility to information by using MT.

Besides studying the who, what, where, how and why of these use cases and different contexts, I was also interested in what kinds of things in these contexts helped people be able to use raw MT effectively. I identified 11 contextual factors that influenced MT gisting. For example, participants in my studies reported that if you know something about the subject matter and genre of a machine-translated text, that knowledge can help you understand the text. You are better able to guess what an unclear passage might mean, but you might also spot translation errors more easily.

In the dissertation I concluded that, with the very large numbers of people engaged in MT gisting today, we need a better understanding of the wide variety of contexts in which they are using it. In addition to this, if we can better understand the specific factors that help people use raw MT, we can build tools and education that promote effective MT use.

The author defended her dissertation in December, 2021 at Tampere University, where she also works as a University Instructor.

The dissertation, *Investigating the Influence of Context in the Use and Reception of Raw Machine Translation*, is available at <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-2199-4>.

If you're interested in other ways people use MT gisting in their everyday lives, visit the author's MT Stories web site: mt-stories.com.

Teksti: Mary Nurminen

Kirjoittaja opettaa ihmis- ja konekääntämistä, tulkkausta ja teknistä viestintää Tampereen yliopistossa. Tutkimustyö konekäännösten käyttäjistä jatkuu väitöskirjan jälkeenkkin.

”Joukkovoima vaatii joukon ja sen, että joukolla on voimaa.”

Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolaiselle** myönnettiin vuoden 2021 Repla-palkinto tunnustuksena av-kääntäjien eteen tehdystä työstä. Petri on ollut oleellisena tekijänä mukana sekä Ylen ja MTV:n Yhtyneet-neuvotteluissa että käännösyriyten työehtoneuvotteluissa. Useita SKTL:n jäseniä työskentelee av-kääntäjinä Ylelle tai muille mediataloille. **Petter Pinola** haastatteli Petriä ja Petrin neuvotteluparina vuosien ajan toiminutta av-kääntäjä **Maria Kynsijärveä** tammikuussa 2022.

”Tulin maaliskuussa 1999 Journalistiliittoon freeasiamiehiksi ja aloitin Yhtyneet-neuvotteluissa vuoden 2000 alussa. Olin tekemisissä Yhtyneet-sopimuksen kanssa vuodesta 2000 vuoteen 2010, kun tulin edunvalvontajohtajaksi”, Petri kertoo. Yhtyneet-neuvotteluilla tarkoitetaan tes-neuvotteluita freelancereiden sopimuksen uudistamiseksi.

Maria jatkaa: ”Samoihin aikoihin minusta tuli SKTL:n av-kääntäjien jaoston puheenjohtaja. Maikkari oli aiemmin vain kuitannut Ylen kanssa neuvotellun Yhtyneet-sopimuksen hyvin pienillä keskusteluilla. Kun Maikkari perusti Subtv:n edeltäjän TVTV-kanavan, se halusi eroon uusintakorvauksista. Saimme kuitenkin torpattua uusintakorvausten poiston, ja lopulta summat vain pienenevät. Maikkarin hulabaloo alkoi aika pian Petrin tulon jälkeen. Silloin tuli näitä ulkoistusuhkia.”

Erillissopimuksessa Yhtyneet-kääntäjät poikkeavat Yhtyneet-sopimuksen tietyistä kohdista vastineeksi siitä, että yhtiö sitoutuu teettämään sovittun osuuden käännöksistä freelancereilla.

”Tulin Yhtyneet-maailmaan mukaan perus-Yhtyneet-neuvottelujen kautta. Alkuun painopiste oli toimittajissa

eikä kääntäjissä, koska toimittajia oli enemmän. Kääntäjäaktiivien kautta kääntäjäkysymykset tulivat myös neuvottelukysymyksiksi. Erillissopimuksella lähdettiin turvaamaan työtä ja joustamaan ohjelmien uusintakorvauksissa”, Petri muistelee.

Maria lisää: ”Vaikka Petrin osuus on ollut ratkaiseva, osuutensa oli silläkin, että kääntäjillä oli tiiviit rivit. Maikkarillakin neuvotteluissa vilautettiin nimilistan kulmaa, että täällä on sata kääntäjää, jotka sanovat, että me emme tee töitä, jos työehdot heikkenevät. Yhteishenki oli vahva.”

”Olen av-kääntäjillekin useampaan otteeseen sanonut, että yhteinen toiminta vaatii joukkovoimaa”, Petri sanoo. ”Joukkovoima vaatii joukon ja sen, että joukolla on voimaa. Kun on laaja joukko, joka toimii yhtenäisesti, saadaan tuloksia aikaan. Jos porukka on hajanainen, ei ole joukkovoimaa.”

MTV:n kääntäjien ulkoistus

MTV ulkoisti käännöstötoimintansa syyskuussa 2012 BTI:n tytäryhtiölle BTII:lle. Ulkoistuksen jälkeen noin sata Maikkarin freelancekääntäjää irtisanoutui, mitä seurasi ennennäkemätön av-kääntäjäkentän aktivoituminen, johon

Av-kääntäjiä koolla Kansallismuseon auditoriossa marraskuussa 2012.

osallistui MTV:n ja Ylen kääntäjien lisäksi runsaasti av-käännöstoimistojen freelancereita ja kuukausipalkkalaisia.

Petri: ”Vuoteen 2012 liittyy paljon, mitä ei ole koettu aiemmin. Kääntäjäaktiivien kanssa pohdittiin toimenpiteitä, eikä kukaan uskonut, että Maikkarin kääntäjien työtä pystytään korvaamaan. Siksi päädyttiin joukkoyritysoikeuslain mukaiseen, joka on laillinen toimenpide. Tällöin työ päättyy välittömästi, eivätkä ihmiset ole sidottuja luovutuksen saajaan. Joukkoyritysoikeuslain mukainen oli hyvin kattava. BTII:lle jäi vain muutama Yhtyneet-kääntäjä. Oletimme, että homma ei pyörisi Maikkarin uusintamäärällä ja se joutuisi ottamaan lusikan kauniiseen käteensä.”

Petri Savolainen Repla-palkinnonjakotilaisuudessa joulukuussa 2021.

BTI sai kuitenkin erinäisten vaiheiden jälkeen toimitettua tarvittavat käännökset, ja Iyuno-SDI Group (aikaisemmin Iyuno, BTI Studios ja SDI Media) jatkaa nykyään MTV:n pääasiallisena käännösten tuottajana.

Av-käännösyriyten työehtosopimus ja itsensätyöllistäjien asema EU-tasolla

Maria kirjoittaa Repla-palkinnon luovutustilaisuudessa Petrilte luetussa kiitospuheessa: ”Petriin ryhtyttyä edustajaksemme 2000-luvun alussa myös käännöstoimistojen heikot työehdot nostettiin esiin. Vuosien ponnisteluiden jälkeen syntyi käännöstoimistojen työehtosopimus, jota voidaan pitää historiallisena saavutuksena. Saavutus on suurelta osin Petrin peräänantamattoman ja neuvokkaan työn tulosta, ja tässä työssä Petri jatkaa yhä.”

”Av-käännösyriyten työehtosopimusneuvotteluissa kamppailua käydään joka kerta”, Petri toteaa. ”Nyt sopijakumppani on maailman suurin alan toimija eli Iyuno, mikä on poikkeuksellista suomalaisessa työmarkkinaympäristössä. Yhä laajempi joukko työllistää itseään, eikä työnantaja pidä heitä työsuhteessa. Journalistiliitto ja Akavan Erityisalat ovat jo parilla neuvottelukierroksella pyrkineet siihen, että voisimme neuvotella myös itsensätyöllistäjien työnteon ehdoista. Vuonna 2019 päädyimme valtakunnansovittelijan toimistolle. Sovittelija totesi, että hän ei voi sovittaa itsensätyöllistäjien palkkioasiaa, koska EU:n kilpailuoikeus estää neuvottelemasta ei-työsuhteisten työnteon ehdoista.”

EU antoi joulukuussa 2021 tiedonantoluonnoksen itsensätyöllistävien neuvotteluvoikeudesta. Luonnoksessa todetaan, että neuvottelut ovat mahdollisia eikä EU:n kilpailuoikeus rajoita niitä. ”Luonnos menee lausunnolle

helmikuun lopulla. Toivoisin sellaista mallia, jossa myös ay-toimijat voivat olla mukana neuvottelemassa. Luonnoksessa sanotaan, että itsensätyöllistäjät voivat neuvotella työehdoistaan. Se ei tarkoita sitä, että he neuvottelisivat Suomessa ehdoista yhdessä ja että kyseessä olisi työehtosopimus. Meillä työehtosopimus vaatii, että valtakunnallinen rekisteröity yhdistys tekee jotain. Heterogeeninen työntekijäjoukko ei voi neuvotella niin, että siitä syntyisi työehtosopimus. Tämä komission olisi hyvä täsmentää ainakin suomalaisesta näkökulmasta. Komission pitäisi tulla toisella vuosineljänneksellä ulos lopullisella tiedonannolla, josta tulee EU:lle toimintaohje. Jos neuvotellaan työehdoista itsensä työllistävälle, EU ei puutu siihen kilpailuoikeussäännöksillä.”

Ammattiliittojen merkitys

”Av-käännösyriyten tes-neuvotteluissa kyse on siitä, mitä itsensä työllistävät kääntäjät haluavat ja mitä he ovat valmiita tekemään sen eteen”, Petri sanoo.

Maria tähdentää: ”Tuossa on olennaista juuri se joukkovoima. Liitto ei pysty tekemään mitään, jos kääntäjät suostuvat kaikkeen. Se on kääntäjistä kiinni.”

”Liittojen toiminnan ytimessä on jäsen”, Petri jatkaa. Hän huomauttaa, että liitot hoitavat jäsenten asioita, ja että liiton ääni on sellainen kuin jäsenet haluavat. ”Mitä paremmin joukkovoimaa on, sitä helpompaa on toimia. Vaikka neuvotteluissa olisi Suomen paras neuvottelija, ilman liiton jäsenten tukea se on ihan tuuleen huutamista. Myös työnantaja näkee, jos porukka on yhtenäinen.”

Petri toteaa, että kääntäjien parissa vietettyjen 20 vuoden varrelle on mahtunut myötä- ja vastoinkäymisiä. ”Parhaita hetkiä olen viettänyt kääntäjien parissa, mutta samalla kokenut myös työelämäni surkeimpia hetkiä. Maikkarin ulkoistus menee ehdottomasti surkeimpien hetkien kärkikolmikkoon. Sen tuntee omista nahoistaan, vaikkei itse ole kääntäjä eikä ehtojen piirissä. Ihmisten ahdistus tuntuu silti. Mutta sitten oli ne hyvät vuodet Maikkarin ja Ylen ympäristössä, kun käännöstoita tuli lisää, kääntäjiä rekrytoitiin ja oli kova draivi päällä. Positiivinen puoli hitsaa ihmisiä yhteen, ihmisiä tulee toimintaan mukaan ja he kokevat sen mielekkääksi. Se on sitä työn suolaa.”

Teksti: Petter Pinola

Kirjoittaja on SKTL:n av-jaoston jäsen ja toiminut freelancer-av-kääntäjänä vuodesta 1996.

Kuvat: Mikko Pitkänen ja Marja Härmänmaa

Miten tulkki tai kääntäjä voi osallistua kilpailutukseen tarjoajana?

Tänä vuonna viranomaiset, kaupungit ja kunnat kilpailuttavat jälleen julkisia käännös- ja tulkkau palveluitaan. Kilpailutukset saattavat vaikuttaa kääntäjien ja tulkkien sopimuksiin. Kirjoitimme Kääntäjä+- verkkojulkaisussamme (Uusi vuosi – uusi sopimuskausi? 24.1.22), mitä kääntäjän tai tulkin on hyvä muistaa, ennen kuin ryhtyy solmimaan uusia sopimuksia. Tässä artikkelissa käydään läpi, miten tulkki- tai kääntäjäyrittäjä voi vaikuttaa kilpailutuksiin ja mitä niihin osallistuvan kannattaa ottaa huomioon.

Tulkkausta voi hankkia järjestämällä tulkkauksen itse tai kilpailuttamalla sopivan palveluntarjoajan. Kilpailutuksen tarkoitus ei ole löytää halvinta vaihtoehtoa, vaan omien kriteerien mukaan työhön sopivin taho. Kääntäjien ja tulkkien on hyvä tietää, että tulkkau palvelut hankitaan julkishallinnossa merkittävässä määrin ostopalveluna kilpailutusten kautta, vaikka osa tehdäänkin talon sisällä, ns. *in-house*-periaatteella. Tulkkausta tarjoavat alueelliset ja kunnalliset tulkkikeskukset, suuret ja pienet tulkkausta tarjoavat yritykset, ammatinharjoittajat ja freelancerit. Kääntäjän ja tulkin kannattaa yritysten kanssa sopimuksista neuvotellessaan tutustua kunkin kilpailutuksen ehtoihin.

Julkishallinnon kilpailutettava suuret hankinnat

Hankintalain mukaan julkishallinnon eli esimerkiksi valtion ja kuntien on kilpailutettava tietyn kynnyksen ylittävät hankintansa. Kansallisissa hankinnoissa on kilpailutettava 60 000–500 000 euron hankinnat ja EU-hankinnoissa 140 000–5 382 000 euron hankinnat. Lain tavoitteena on tehostaa julkisten varojen käyttöä, edistää laadukkaiden, innovatiivisten ja kestävien hankintojen tekemistä sekä turvata yritysten ja muiden yhteisöjen tasapuoliset mahdollisuudet tarjota muun muassa palveluja julkisten hankintojen tarjouskilpailuissa.

Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksessä asioimistulkkauksen nykytilasta (2020) todetaan, että asioimistulkkauksen kilpailutus on vaikea toteuttaa riittävän hyvin ja että hintaa painotetaan liikaa laadun kustannuksella. Asioimistulkkauksen laatua kannattaa selvityksen mukaan kehittää erityisesti tulkkien osaamisen ja kouluttautumisen sekä hankinta- ja seurantamenettelyjen parantamisen avulla. Näin ollen tulkit voivat itse vaikuttaa asioimistulkkauksen yleiseen laatuun muun muassa kouluttautumalla. Hankintamenettelyjen kehittämiseen tulkit voi puolestaan vaikuttaa osallistumalla markkinavuoropuheluun.

Kääntäjä- tai tulkkiyrittäjä mukaan hankintayksiköiden markkinavuoropuheluun

Ennen varsinaista kilpailutusta tehdään markkinakartoitus, johon osallistumalla yrittäjä saa tietoa tulevasta käänös- tai tulkkauspalvelun hankinnasta ja saattaa päästä esittelemään palveluaan tai yritystään käänös- ja tulkkauspalveluiden hankintayksikölle. Tässä vaiheessa on myös mahdollista päästä vaikuttamaan hankintailmoituksen yksityiskohtiin ja laadullisiin kriteereihin, joita tarjouksessa vaaditaan, ja jotka määrittävät tarjouksen kohteena olevan hinnan. Vaikka yrittäjä ei aikoisikaan esittää tarjoustaan kilpailutusvaiheessa, kannattaa markkinavuoropuhelussa käydä keskustelua hankintayksikön kanssa. Näin yrittäjä saa

Suvi Salmilampi

”En ole aikaisemmin osallistunut tulkkausalan kilpailutuksiin, mutta jos itsensä työllistävällä tulkilla on mahdollisuus tehdä oma tarjous suoraan viranomaiselle, niin tätä harkitsen.”

–*Suvi Salmilampi, rekisteröity oikeustulkit ja asioimistulkit, SKTL:n tulkkiyrittäjien toimikunnan jäsen*

lisätietoa itseään kiinnostavasta hankinnasta. Markkinavuoropuhelua kannattaa käydä, jos haluaa vaikuttaa kilpailutuksiin ja pärjätä niissä.

Pienen tulkkausyrityksen edustajat voivat esimerkiksi ehdottaa suuren hankinnan kohteen jakamista osiin, kuten läsnäolotulkkaukseen, puhelintulkkaukseen ja etätulkkaukseen. Näin pienempikin yritys pääsee osallistumaan ja jättämään tarjouksen vaikka pelkästään yhteen kilpailutuksen osaan, jos se ei pysty itse tarjoamaan kaikkia pyydettyjä palveluita. Tämä parantaa pienen yrityksen mahdollisuuksia osallistua kilpailutukseen tarjoajana.

Teksti: Jenni Kavén

Kirjoittaja on STKL:n va. toiminnanjohtaja.

Lähteet

Hilma: www.hankintailmoitukset.fi

Hanki-palvelu: www.hanki-palvelu.fi

Hankintalaki: www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161397

Hansel: www.hansel.fi

Suomalaisen työn liitto: www.suomalaintyoy.fi

Suomi.fi-portaali: www.suomi.fi > Julkiset hankinnat

Selvitys asioimistulkkauksen nykytilasta (Työ- ja elinkeinoministeriö, Helsinki 2020)

Julkisten hankintojen palvelu Hilma

Julkisen sektorin palveluiden ostajat, kuten eri viranomaisten hankintayksiköt, kilpailuttavat hankintojaan julkisten hankintojen palvelu Hilmassa. Esimerkiksi käänös- ja tulkkauspalvelujen ostajat pääsevät tekemään kilpailutuksia sen kautta. Hilmassa voi ilmoittaa hankinnoista, kertoa käynnissä olevista kilpailutuksista ja kilpailutusten tuloksista.

Käänös- ja/tai tulkkauspalvelua tarjoavat yritykset puolestaan voivat Hilman kautta saada ennakkotietoa tulevista hankinnoista, osallistua markkinavuoropuheluihin tai vastata tietopyyntöihin. Tarjoajat voivat

jättää tarjouksia Hilmassa tehtyihin kilpailutuksiin ja esittää kysymyksiä palveluiden ostajille. Hankintailmoituksia voi lukea tai jättää ilmoituksen. Hankintailmoituksia voi lukea rekisteröitymättä. Jos haluaa jättää tarjouksen, on rekisteröidyttävä palvelun käyttäjäksi.

Jos haluat seurata, mitä kilpailutuksia käänös- ja tulkkausalanalla on tällä hetkellä meneillään, Hilmaan pääset kirjautumaan osoitteessa

www.hankintailmoitukset.fi

Miten tulkki tai kääntäjä voi osallistua kilpailutuksiin?

Seuraa kilpailutuksia HILMA-sivustolla. Pienhankintoja löytyy Hanki-palvelusta. Julkisista hankinnoista tiedotetaan avoimesti, ja kilpailutus tapahtuu sähköisesti. HILMA-sivustolla ilmoitetaan kaikki kansallisen ja EU-kynnsarvon ylittävät hankinnat.

Kun löydät sopivan kilpailutuksen hankintailmoituksen, tutustu tarjouspyyntöön ja sen liitteisiin huolellisesti. Seuraa markkinakartoituksia ja osallistu niihin kiinnostuksesi mukaan: kysy palvelun ostajalta kysymyksiä, kommentoi hankintayksikön esitystä. Vastaa tietopyyntöihin ennen varsinaista kilpailutusta.

Tutustu hankinnan ehtoihin ja pohdi, kuulostaako kilpailutettava palvelu sellaiselta, että voisit toimia palveluntarjoajana: Vastaako ostettava palvelu omaa osaamistasi? Ovatko tarjouspyynnön kriteerit kohtuulliset tulkille? Missä suhteessa hankintayksikkö painottaa kriteereissään laatua ja hintaa? Millä ehdoilla voit itse kestävästi tuottaa palvelun? Voitko tarjota palveluitasi kilpailutuksessa niillä reunaehdoilla, joita kriteereissä esitetään? Kilpailutus ratkaisee tulkkien ansiotason kilpailutuskauden ajaksi. Siksi tässä vaiheessa on hyvä miettiä oman työ- ja toimeksiantosopimuksen sisältöä.

Jos haluat jättää tarjouksen, laadi se tarkasti ohjeita noudattaen ja määräajan puitteissa. Muista tuoda osaamisesi esiin tarjouksessasi, mutta vastaa tarkasti tarjouspyynnössä esitettyihin kysymyksiin. Suurempi hankinta saattaa olla jaettu osa-alueisiin. Silloin on mahdollista jättää vain yhtä tai muutamaa osaa koskeva tarjous.

Jos yritykselläsi ei ole riittäviä resursseja osallistua kilpailutukseen ja suoriutua hankintasopimuksesta yksin, voit tehdä yhteistarjouksen muiden yritysten kanssa. Kääntäjän ja tulkin kannattaa verkostoitua muiden yrittäjäkollegojen kanssa. Yhteistarjouksen tekeminen vaatii luottamusta ja yhteistä linjaa. Yhdessä pienemmät yritykset voivat tarjota useamman kieliparin ja erikoisosaamisalueen tai useamman tulkin ja kääntäjän palveluita kuin mihin pienyrittäjä yksin tarjotessaan pystyisi.

Kun olet jättänyt tarjouksen, ostajan hankintayksikkö käsittelee tarjoukset ja niitä vertaillaan keskenään. Tämän jälkeen tehdään hankintapäätös. Jos päätät osallistua kilpailutukseen, mutta epäilet, että yritystäsi on kohdeltu kilpailutuksessa väärin, voit tehdä oikaisuvaatimuksen, valituksen sekä toimenpidepyynnön.

Toimiva yhteistyö ja laatu tärkeitä – tulkeilla ja toimistoilla samat intressit

Kääntäjä-lehti kysyi ajatuksia kilpailutuksiin osallistumisesta SKTL:n tulkkijaooston toimikunnalta ja kielipalveluyrityksiltä. Kysymyksiin vastasivat tulkkijaoستosta **Laura Minkkinen** (konferenssitulkki, FM) ja **Olga Hirvirinne** (tulkki, FM) sekä Suomen kielipalveluyritykset (SKY) ry:n puheenjohtaja **Erik Miller** ja entinen puheenjohtaja **Turkka Kulmala**.

Mikä tulkin näkökulmasta on tärkeintä, jos osallistut kilpailutuksiin tarjoajana?

Olga: Toimin neuvottelutulkkina, teen jonkin verran asioimistulkin töitä ja opiskelen oikeustulkin erikoisammattitutkintoon. Olen vastannut eri hankintayksiköiden tietopyyntöihin ja aion osallistua itsenäisesti kilpailutuksiin. Vaikka tulkki ei pääsisi osallistumaan tulkkauspalvelujen hankintamenettelyyn, on hyvä osallistua markkinavuoropuheluun. Näin olen tehnyt ja ilokseni useita huomioitani on noteerattu.

[Kilpailutuksen] ehtojen tulee olla kohtuulliset yksittäistä tulkkiryttäjää ajatellen: esimerkiksi vaatimus *rakenteisiin kiinnitettävästä* kassakaapista on ongelmallinen kotikonttorilla ajatellen. Tulkin velvollisuus ei ole korvata myöskään välillisiä vahinkoja. Alhaisiin palkkioihin ja huonoihin ehtoihin ei pidä suostua.

Yksi ratkaisu olisi nimettyjen tulkkien käyttö niin, että tilaaja voi valvoa käyttöä säännöllisesti päivitettävästä tulkkiluettelosta. Vielä parempi pidemmän aikavälin ratkaisu olisi kansallinen tulkkirekisteri, kuten Norjassa, johon merkitään tulkit koulutuksineen ja osaamisalueineen, sekä viranomaisen rekisterinkäyttövelvoite.

Mikä kielipalveluyritysten näkökulmasta on tarjoajana tärkeintä käänös- ja/tai tulkkaukilpailutuksissa?

Turkka: Laatu, hinta, kokemus, erikoisalat, asioinnin helppous ja luotettavuus ovat tärkeitä. Toimiston teknisiin valmiuksiin voidaan helposti kiinnittää enemmän huomiota kuin freelancereiden.

Laura Minkinen

Erik: Yleisesti ottaen tärkeintä on kai tarjouspyynnön ehtojen selkeys ja johdonmukaisuus ja se, että niiden perusteella voi tehdä tarjouksen, joka on sekä kilpailukykyinen että realistinen. Joskus tarjouspyynnöissä on esimerkiksi selkeä ristiriita tavoitellun palvelutason ja hinnan painoarvon välillä, tai sitten palvelun toteuttamisen ehdot ovat epäkäytännöllisiä.

Mikä tulkin näkökulmasta on tärkeintä, kun teet asiakkaan tai tarjoajan kanssa yhteistyötä?

Olga: Luotettavan ja toimivan yhteistyön rakentaminen. Suorassa sopimussuhteessa tulkkauspalvelun tilaaja tuntee yhteistyökumppaninsa ja pystyy paremmin varmistamaan toivotun tulkin käytön tai saman tulkin läpi prosessin. Tätä toivetta kuulen usein kentällä tulkin käyttäjiltä.

Erik Miller

Mikä kielipalveluyritysten näkökulmasta on tärkeintä, kun teette kääntäjien/tulkkien kanssa yhteistyötä ja osallistutte kilpailutuksiin?

Erik: Yhteistyö. Toimisto tarvitsee kääntäjää ja kääntäjä toimistoa, eikä esimerkiksi kääntäjän hinnalla tai osaamisella ole kauheasti merkitystä, jos toimiston ja kääntäjän yhteistyö ei suju. Tietenkin hinta, osaaminen ja koulutus ovat tärkeitä nekin. Eri toimistot ja toisaalta kilpailutusten tarjouspyynnöt painottavat niitä eri tavoin.

Neuvosi aloittelevalle tulkille?

Laura: Työskentelen EU-tulkkina. Kokeneemman neuvo noviiseille on: mieti, mihin annat tietojasi käyttää, neuvottele työsi ehdoista, älä allekirjoita tai muuten suostu summamutikassa mihinkään. Muista, että työstä pitää jäädä elämiseen riittävä raha käteen. Olet asiantuntija, hinnoittele siis työsi sen mukaan!

Turkka Kulmala

Olga Hirvirinne

Teksti: Jenni Kavén

Haastattelija on STKL:n va. toiminnanjohtaja.

Tekstin talo kokoaa tekstin tekijät saman katon alle

Tekstin talo on yhteistyöhanke, jossa SKTL on mukana. Sen tavoitteena on perustaa kirjailijoille ja kirjoittajille yhteinen tila, itse *tekstin talo*, joka toimii kirjoittamisen ja kielellisen ilmaisun edistäjänä sekä alan toimijoiden tukikohtana ja ajatushautomona Suomessa.

Tekstin talo ry. on voittoa tavoittelematon yhdistys, joka on perustettu kansainvälisenä kääntäjäpäivänä 30.9.2019. Siinä on mukana myös kahdeksan muuta yhteistyötahoa SKTL:n lisäksi: Helsinki Poetry Connection, Kriittinen korkeakoulu, Nuoren Voiman Liitto, Poesia, Runoyhdistys Nihil Interit, Suomen näytelmäkirjailijat ja käsikirjoittajat, Suomen PEN ja Tutkijaliitto.

Mikä ihmeen Tekstin talo?

Tekstin taloon kaavaillaan muun muassa pienilevikkistä kirjallisuutta ja runoutta myyvää kirjakauppaa, kahvilaa, tapahtumatiloja, vuokrattavia työhuoneita ja residenssitoimintaa. Tekstin talo ottaa mallia muista taiteen ja kulttuurin aloille perustetuista tiloista: Tanssin talo avaa ovensa helmikuussa 2022, oslolainen Litteraturhuset on toiminut jo vuodesta 2007, muutamina esimerkkeinä. Tekstin talon matkaa ideasta oikeaksi, fyysiseksi tilaksi avittaa loppuvuodesta 2021 hankkeelle myönnetty 200 000 euron suuruinen Koneen Säätiön apuraha.

Mihin yhteisiä tiloja tarvitaan?

Helsingin keskustakirjasto Oodissa 16.11.2021 järjestetyssä tilaisuudessa esiteltiin Tekstin talon hanketta ja pohdittiin yhteisten tilojen merkitystä Suomessa julkaistavan kirjallisuuden ja kirjoittamisen kentällä. Ohjelma sisälsi Tekstin talon esittelyn, case-esimerkin helsinkiläisen Teater Viiruksen matkasta yhteistyötiloihin Victoria-kortteliin, lavarunoilija **Draama-Helmin** esityksen teoksestaan *Rakenna, kärsi ja unhoita* sekä paneelikeskustelun, jossa kansanedustaja ja arkkitehti **Anders Adlercreutz**, esseisti ja kirjailija **Silvia Hosseini** ja Kriittisen korkeakoulun johtokunnan puheenjohtaja **Severi Hämäri** kokoontuivat keskustelemaan taiteen tiloista.

Paneelissa keskusteltiin sekä taiteen fyysisistä että päänsisäisistä tiloista, lähtien aina siitä, minne Tekstin talo olisi hyvä fyysisesti sijoittaa ja mitä kaikkea sen seinien sisältä olisi hyvä löytyä päättyen siihen, miten ympäröivä tila vaikuttaa vierailijan mielikuviin ja tunnelmiin. Paneelissa pohdittiin myös oman, epäkaupallisen tilan merkitystä kirjallisuuden ja kirjoittamisen alalle.

”Haluan puolustaa kulttuurin asemaa kaupallistuvan muutoksen keskellä”, Silvia Hosseini kommentoi. ”Tekstin talon

kaltainen tila tarjoaisi pienille toimijoille mahdollisuuden vaikuttaa yhteiskunnallisella tasolla”, Hosseini jatkaa, ja nostaa esiin muun muassa kääntäjien heikentyvän aseman Suomessa. Tekstin talon symbolinen merkitys kirjallisuuden ja kirjoittamisen kentälle olisi valtava.

Mitä Tekstin talo merkitsee SKTL:lle?

Yhteistyö fyysisen toimipaikan kanssa tarjoaisi SKTL:lle monia uusia mahdollisuuksia ja hyödyttäisi liiton kaikkia jäseniä. Yksi hankkeen perustamiseen johtaneista ongelmista oli Helsingin – varsinkin kantakaupungin – korkeat tilavuokrat. Tekstin talo voisi toimia tukikohtana myös SKTL:n lähitapahtumille, jolloin niitä voitaisiin mahdollisesti tarjota huokeampaan hintaan, kun suuri siivu tapahtuman järjestämiskustannuksista ei menisi tilavuokran kattamiseen. Myöskään hybriditapahtumien järjestämisestä ei koituisi ylimääräisiä kuluja, kun laadukkaat striimauslaitteet ja -puitteet löytyisivät jo omasta takaa.

Vasemmalta oikealle:
Sirpa Alkunen, Anders
Adlercreutz ja
Jenni Käven Tekstin
talo -hankkeen
esittelytilaisuudessa.

Näin myös pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvat jäsenet hyötyisivät helsinkiläisestä tukikohdasta.

Tapahtumatilojen lisäksi Tekstin talo haluaa tarjota tiloja tekstin tekemiseen. Tekstin talo olisi kirjallisuuden – ja miksei muidenkin! – kääntäjien tukikohta Helsingissä. Samalla yhteistyömahdollisuudet hankkeessa mukana olevien tahojen kanssa laajenisivat. Kuten liiton puheenjohtaja **Sirpa Alkunen** kommentoi Oodin tapahtumassa, ”sehän olisi vähän kuin olisi mini-kirjamessut joka päivä!”, kun voisi joka päivä olla samassa tilassa muiden kirjallisuutta ja kirjoittamista harrastavien ja työkseen tekevien henkilöiden kanssa ja vaihtaa heidän kanssaan ideoita ja oivalluksia.

”Juuri nyt Tekstin talo etsii toiminnalleen sopivaa tilaa, ottaa vastaan uusia jäsenhakemuksia, hoitaa käytännön yhdistysteknisiä asioita, kuten laatii verkkosivuja, sekä ryhtyy rekrytoimaan yhdistykselle toiminnanjohtajaa, joka on tarkoitus palkata jo keväällä 2022”, kertoo Tekstin talo ry:n hallituksen jäsen, SKTL:n va. toiminnanjohtaja **Jenni Kavén** ajankohtaisia terveisiä yhdistyksen viimeisimmästä kokouksesta.

Tekstin talo -hankkeen esittelytilaisuus pidettiin Helsingin keskustakirjasto Oodin Maijansalissa 16.11.2021. Striimi katsottavissa Kriittisen korkeakoulun YouTube-kanavalla bit.ly/3Gd978C

Teksti ja kuva: **Aino Suoranta**

Kirjoittaja on SKTL:n järjestö- ja viestintäkoordinaattori, joka haaveilee itsekin salaa kirjallisuuden kääntämisestä.

Museokortti kampanjahintaan SKTL:n jäsenille

Jäsenet saavat nyt Museokortin edullisempaan 12 + 1 kk kampanjahintaan koodilla 5kT1MU3o13. Etu on voimassa 24.1.–20.3.2022. Edun voi hyödyntää joko uuteen Museokorttiin tai voimassa olevan Museokortin kauden jatkamiseen. Lue tarkemmat ohjeet sktl.fi/jasenyys/jasenedut.

museot.fi/museokortti

SKTL:N UUDET JÄSENET

Varsinaiset jäsenet

Ammunet, Riitta, II, Helsinki

Hakola, Salli, II, Tampere

Häppölä, Tiia, II, Helsinki

Ikonen, Jyrki Tapio, II, Naantali

Korppi, Timo Matti Juhani, I, Hurissalo

Lehtonen, Aino Anna Josefiina,

I, II ja III, Lievestuore

Lämsä, Iines Emilia, II, Turku

Mustavuori, Jaana-Mirjam, I, Helsinki

Ollanketo, Niina, IV, Tampere

Pulliainen, Sami Valteri, I ja II, Tampere

Raatikainen, Laura, II, Tampere

Rautio, Kirsi, II, Rauma

Salmi, Piia Ella-Maija, II, Puutikkala

Seppälä, Noora, II, Vaasa

Soikkeli, Rosa Eila Maria, II, Imatra

Timonen, Ilja, IV, Jyväskylä

Viren, Eetu Akseli, I, Helsinki

Volgger, Katariina Anna-Maria,

II, Zürich, Sveitsi

Vuorinen, Sinikka Tellervo, IV, Turku

Opiskelijajäsenet

Huvi, Emmi Karoliina, III, Helsinki

Knuutila, Kati, III, Helsinki

Koudelia, Ivan, IV, Suolahti

Kuusela, Enni Emilia, II, Jyväskylä

Metsä-Ketelä, Johanna Satu Sirkka,

II ja IV, Pirkkala

Moilanen, Eveliina Emma-Annika,

II, Tampere

Nuutinen, Päivi, II, III ja IV, Joensuu

Rauhala, Sanni, II ja III, Turku

Vuoristo, Maisa Tuula-Anneli,

II ja III, Turku

Uuden jaoston jäsenet

Hornsby, Siiri, I, Kirkkonummi

Tervetuloa jäseniksi!

Osa uusista jäsenistä ei antanut lupaa nimensä julkaisuun lehdessämme.

Kääntäjän kukkanen -palkittu Virve Juhola

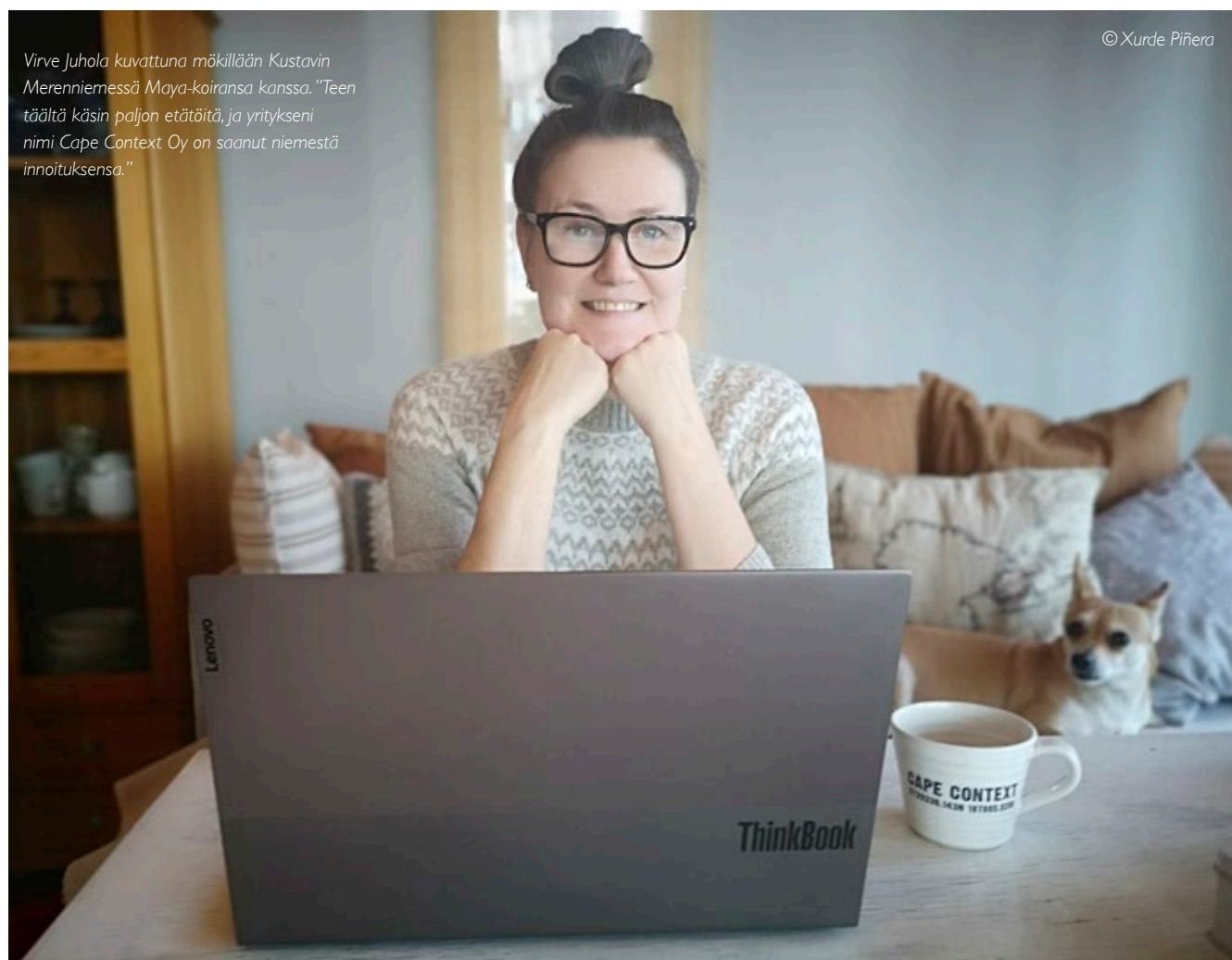
haluaa tehdä kieliammattilaisten työpanosta ja roolia tunnetummaksi

SKTL:n asiatekstinkääntäjien jaoston Kääntäjän kukkanen -palkinto myönnettiin vuonna 2021 **Virve Juholalle**. Perusteluissa kerrotaan Juholan olevan pitkän linjan kieliasiantuntija, joka on aina positiivinen ja yhteistyöhaluinen. Cape Context Oy:tä pyörittävä Juhola on kirjoittanut omasta antaumuksestaan sekä pitkästä ja monimuotoisesta työurastaan omilla verkkosivuillaan.

Palkinto tuli Juholalle iloisena yllätyksenä. Hän kertoo toimineensa kääntäjänä ja suomentajana jo vuodesta 1995. ”Se, että töitä, toimeentuloa ja lukijoita on riittänyt, on ollut itsessään palkinto ja osoitus, että työni on riittävän laadukasta elannon ansaitsemiseksi vähän hankaliksi koetuilla markkinoilla”, Juhola toteaa ja lisää, että erityisesti hänen mieltään lämmitti se, että palkinnonsaajaksi häntä

ehdotti kollega, joka aikoinaan pyysi häntä epäviralliseksi mentorikseen.

Juhola näkee palkinnon mahdollisuutena avartaa kieliammattilaisuuden tunnettuutta: ”Tilaisuuden tullen paasaan aina antaumuksella, että kääntäjien, suomentajien ja muiden kieliammattilaisten työpanosta ja roolia pitää

saada tunnetummaksi ja näkyvämmäksi niin lähiammattien piirissä kuin koko yhteiskunnassakin. Sen eteen tarvitaan jokaisen kieliammatillaisen ja ennen kaikkea järjestöjemme yhtenäistä ja sitkeää valistus- ja vaikuttamistyötä.”

Verkostoitumisfoorumi englannin kielen ammattilaisille

Kääntäjän kukkasen palkintoperusteluissa todettiin, että Juhola on edistänyt ja tukenut asiatekstinkääntäjän asemaa ja parantanut kääntäjän ammattitaitoa yhtenä NEaTin eli Nordic Editors and Translators ry:n perustajista ja aktiivijäsenistä. Yhdistys perustettiin vuonna 2014 englannin kieltä Pohjoismaissa kääntävien ja muokkaavien kieliammatillaisten verkostoitumis- ja jatkokoulutustautumisfoorumiksi.

Juhola kertoo, että perustajajäseniä oli 20, joista suuri osa oli Helsingin yliopiston kielikeskuksen englannin kielentarkastajia ja kääntäjiä, joilla järjestäytyminen oli ollut mielessä jo vuosia. NEaTin tärkein roolimalli on hänen mukaansa sisaryhdistys MET eli Mediterranean Editors and Translators. ”MET harjoittaa vastaavaa, mitä laadukkainta ja innostavinta toimintaa Välimeren alueella.”

Nykyään NEaTilla on yli 120 jäsentä. Jäseniä on jo Pohjoismaiden ulkopuoleltakin. Juhola toimi yhdistyksen ja sen yhteistyökomitean puheenjohtajana vuosina 2017–2019, ja sen jälkeen hän on palvellut hallituksen varsinaisena jäsenenä ja viestintäkomitean vetäjänä. Viestintä- ja tapahtumakielenä on englanti, ja Juhola kertoo NEaTin tekevän mielellään yhteistyötä kaikkien sopivien vertais- ja muiden ryhmittymien kanssa. Päätapahtuma on keväisin järjestettävä seminaari, joka viime vuonna pidettiin etänä otsikolla ”English as a Lingua Nordica” ja sitä ennen useita vuosia teemalla ”English Today”. Lisätietoa NEaTin toiminnasta löytyy järjestön kotisivuilta osoitteessa nordicedit.fi sekä sosiaalisen median kanavista Facebookissa, Twitterissä ja LinkedInissä.

Alan haasteet ja tulevaisuudennäkymät

Juholasta itsenäisen kääntäjäyrittäjän keskeisin haaste on löytää itselleen mielekkäät ja innostavat erikoisalut, joille on yhteiskunnassa ja markkinoilla kysyntää. ”Täytyy jaksaa kouliintua kielipareissaan ja erikoisaloissaan niin asiantuntevaksi ja arvokkaaksi, että löytää hyviä vakituisia asiakkaita, joiden kanssa voi yhdessä kehittää monikielistä viestintää.”

Juhola huomauttaa, että jotkut kokevat käännösmuistitekniikan ja konekäännösaution haasteina, mutta hänestä ne ovat upeita apuvälineitä. Juhola nimittäin nimeää ergonomian ja työhyvinvoinnin keskeiseksi

haasteeksi. ”Suuri osa työstäni on yhä useitakin ruumiinosia puuduttavaa näpyttelyä. Odotan kovasti esimerkiksi sitä, että käännösmuistiohjelmani memoQ:hun integroidaan äänentunnistus myös suomeksi ja että äänentunnistus olisi segmenttikohtaista.” Kääntäjäyrittäjälle haasteita ovat myös yksinäisyys ja ammatillinen syrjäytyminen, joihin onneksi auttavat yhdistystoiminta ja sosiaalinen media.

Juhola näkee käännösalan tulevaisuuden kuitenkin myönteisenä ja nykyistä luovempaan. ”Kunhan työn todellinen luonne ja arvo tunnustetaan aidosti kaikilla yhteiskunnan tasoilla.”

Entä minkä neuvon hän haluaisi antaa alalle pyrkiville? Juhola sanoo, että jos rakastaa intohimoisesti lähde- ja kohdekieliään ja yhdistää niihin itselleen rakkaan erikoisalun, taivaskaan ei ole rajana. ”Jos siis osaa sujuvasti klingonia ja harrastaa tähtitiedettä, töitä löytyy ihan varmasti jostakin galaksista!” hän vitsailee. Vakavoiduttuaan hän korostaa, että Suomessa yliopistokoulutus on monipuolista ja laadukasta, joten alalle ja erikoisaloille korkeakoulutautuminen kannattaa.

Juhola uskoo, että jos haluaa ansaita elantonsa englannin kielen kääntäjänä, kannattaa valita itselle mieleinen *niche*, jolla voi loistaa ja erottautua markkinoilla. Jos kielipari on harvinaisempi, laadukkaalla työllä pärjää erikoistumattakin. ”Uskon, että harvinaisten ja vähemmistökielten ja -kulttuurien tuntijoille riittää kysyntää tulevaisuudessa. Yksi vaihtoehto on panostaa käännösteknologiaan ja projektinhallintaan, joille käännöstoimistoissa on paljon kysyntää”, Juhola toteaa ja jatkaa: ”Tärkein neuvoni on kai se, että jos on aitoa intohimoa ja kykyä alalle, ei kannata kuunnella ankeuttajia vaan lähteä rohkeasti uurtamaan omintakeista uraa. Minua on auttanut paljon se, että olen kertonut hyvin avoimesti lähes kaikille tapaamilleni ihmisille postinkantajasta presidenttiin, mitä teen työkseni ja miksi se on niin ihanaa.”

Kääntäjän kukkanen on SKTL:n asiatekstinkääntäjien jaoston tunnustuspalkinto, johon kuuluu kiertopalkintona Nina Sarkiman valokuvateos Vajaasti täydellinen (2014). Vuodesta 2021 alkaen tunnustukseen liittyy myös 1000 euron rahapalkinto.

Lue lisää palkinnosta osoitteessa sktl.fi/liitto/palkinnot.

Teksti: Maarit Laitinen

Kirjoittaja on SKTL:n viestintäasiantuntija.

Auktorisoitu kääntäjä ja salassapitovelvollisuus

Salassapitovelvollisuus on yksi auktorisoidun kääntäjän keskeisimmistä velvoitteista. Siitä säädetään auktorisoiduista kääntäjistä annetussa laissa, ja myös auktorisoidun kääntäjän vakuutuksessa nimenomaisesti sitoudutaan noudattamaan salassapitovelvollisuutta. Auktorisoitujen kääntäjien tutkintolautakunta on äskettäin täsmäntänyt salassapitoa koskevaa ohjeistustaan. Tämä ohjeistus on luettavissa myös Opetushallituksen verkkosivuilla.

Salassapito alihankintasuhteissa käännöstoimiston ja auktorisoidun kääntäjän välillä

Salassapitovelvollisuus on keskeinen osa auktorisoitujen kääntäjien järjestelmää. Se on ymmärrettävää, kun otetaan huomioon, että auktorisoidut kääntäjät kääntävät usein asiakirjoja, joihin sisältyy henkilötietoja, liikesalaisuuksia ja muita salassa pidettäviä tietoja. Salassapitoon liittyviin kysymyksiin onkin suhtauduttava auktorisoidun kääntämisen yhteydessä hyvin vakavasti. Auktorisoidun kääntäjän salassapitovelvollisuudesta säädetään auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 19 §:ssä, ja rangaistus sen rikkomisesta tuomitaan rikoslain mukaan.

Auktorisoidun kääntäjän on huolehdittava salassapidosta omassa toiminnassaan

Auktorisoitu kääntäjä ei saa luvattomasti ilmaista sivulliselle mitään, mitä on saanut tehtävässään tietoonsa. Tämä on pidettävä mielessä myös tietoa hakiessa ja käännöstyön kannalta oleellisia yksityiskohtia tarkastaessa. Salassa pidettäviin tietoihin kuuluu myös käännöksen tilaajan ja auktorisoidun kääntäjän välinen asiakassuhde. Kääntäjän on käsiteltävä asiakirjoja ehdottoman luottamuksellisesti ja huolehdittava tietosuojasta ja tietoturvasta asianmukaisella tavalla.

Auktorisoidun kääntäjän on noudatettava toiminnassaan myös Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen 2016/679 (GDPR) säännöksiä.

Voiko auktorisoituja käännöksiä tehdä käännöstoimiston kautta?

Auktorisoidun kääntäjän salassapitovelvollisuudesta säädetään auktorisoiduista kääntäjistä annetun lain 19 §:ssä, jonka sanamuoto on seuraava:

”Auktorisoitu kääntäjä ei saa luvattomasti ilmaista sivulliselle eikä käyttää omaksi hyödykseen, mitä hän tässä tehtävässään on saanut tietoonsa.”

Kiellettyä on toisin sanoen auktorisoidun kääntäjän työssä saatujen tietojen ilmaiseminen 1) luvattomasti ja 2) sivulliselle.

Käännöstoimiston ja sen henkilökuntaan kuulumattoman auktorisoidun kääntäjän välillä on kyse alihankintatilanteesta, jossa käännöstä tarvitseva henkilö (tilaaja) tekee sopimuksen käännöstoimiston kanssa, joka vuorostaan tekee sopimuksen kääntäjän kanssa.

Tilaaja toimittaa käännettävän asiakirjan omasta aloitteestaan käännöstoimistolle, jolta kääntäjä sen saa. Käännöstoimisto ei siten ole asiassa sivullinen, vaan tilaajan itsensä valitsema sopimuskuppani.

Auktorisoidun kääntäjän salassapitovelvollisuus ei siis estä kääntäjää keskustelemasta käännöksestä käännöstoimiston kanssa tai toimittamasta käännöstä käännöstoimistolle, koska käännöstoimisto ei ole asiassa sivullinen. Tällainen ei myöskään ole tietojen luvaton luovuttamista, koska tilaaja on alun perin toimittanut käännettävät asiakirjat (eli ”tiedot”) käännöstoimistolle itse niin, että ne olivat käännöstoimiston tiedossa jo ennen kuin kääntäjä ne sai. Kaikki osapuolet toimivat tilanteessa luvallisesti, tekemiensä sopimusten mukaan, eikä tietoja luovuteta oikeudettomasti ulkopuolisille.

Alihankintatilanteessa auktorisoidun kääntäjän ja käännöksen tilaajan (”loppuasiakkaan”) välillä ei ole suoraa sopimussuhdetta. Tilaaja on käännöstoimiston asiakas ja käännöstoimisto kääntäjän asiakas. Käännöstoimisto

ei mahdollisesti halua tai edes saa luovuttaa asiakkaansa osoite- ja muita tietoja kääntäjälle. Kaikkien osapuolten suostumuksella on toki mahdollista esimerkiksi ajan säästämiseksi sopia, että kääntäjä postittaa käännöksen suoraan tilaajalle, mutta useimmiten käytäntönä on, että kääntäjä toimittaa käännöksen omalle toimeksiantajalleen eli käännöstoimistolle.

Myös käännöstoimiston on huolehdittava tietojen salassapidosta

Auktorisoiduista kääntäjistä annetussa laissa säädettyä salassapitovelvollisuutta sovelletaan vain auktorisoituihin kääntäjiin. On kuitenkin tärkeää, että myös käännöstoimisto käsittelee korostetun huolellisesti asiakirjoja, joista tarvitaan auktorisoitu käännös. On selvää, ettei projektikoordinaattori esimerkiksi saa lähettää käännettävää asiakirjaa ”tutustuttavaksi” laajalle kääntäjäjoukolle. Heistä kuitenkin valikoituu käännöksen laatijaksi vain yksi kääntäjä, jolla salassapitovelvollisuus lain mukaan on. Selvytyden vuoksi käännöstoimisto voi tehdä sopimuksen asiakirjojen luovuttamisesta ja salassapidosta asiakkaansa eli käännöksen tilaajan ja alihankkijansa eli kääntäjän kanssa. Salassapitoon liittyvät kiinteästi myös tietoturvakysymykset. Kaikkien asiakirjoja käsittelevien tahojen on syytä

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

huolehtia riittävästä tietoturvan tasosta. Edellä mainittuihin sopimuksiin voidaan sisällyttää myös tietojen turvallista käsittelyä koskevia ehtoja.

*Lähde: Opetushallitus, Auktorisoidun kääntäjän
tutkinto, Usein kysyttyä auktorisoidun kääntäjän
tutkinnosta: oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/
usein-kysyttya-auktorisoidun-kaantajan-tutkinnosta*

**Teksti: Auktorisoitujen kääntäjien
tutkintolautakunta**

Hallitus vuonna 2022

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton uusi hallitus on aloittanut toimintansa vuodenvaihteessa.

Hallituksen puheenjohtaja: **Sirpa Alkunen**

Kirjallisuuden kääntäjien jaoston edustaja: **Kaisa Ranta**

(Jaoston puheenjohtaja: **Oona Nyström Timonen**)

Asiatekstinkääntäjien jaoston puheenjohtaja: **Laura Pascual**

Av-kääntäjien jaoston puheenjohtaja: **Juhana Korhonen**

Tulkki- jaoston puheenjohtaja: **Marjo Autioniemi**

Hallituksen varapuheenjohtaja / opettajien ja tutkijoiden jaoston puheenjohtaja: **Esa Penttilä**

Tampereen paikallisosaston edustaja: **Pia von Essen**

(Paikallisosaston puheenjohtaja: **Tiina Tuominen**)

Turun paikallisosaston puheenjohtaja: **Aulikki Vuola**

Vaasan paikallisosaston edustaja: **Gun-Viol Vik**

(Paikallisosaston puheenjohtaja: **Annika Rikberg-Grannas**)

Lue lisää: www.sktl.fi/hallitus

Vuoden 2022 jäsenmaksut laskutetaan pian

Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton vuoden 2022 jäsenmaksut laskutetaan pian. Jäsenmaksulasku lähetetään Sinulle sähköpostitse liiton jäsenrekisteriin ilmoittamaasi sähköpostiosoitteeseen. Mikäli olet valinnut laskutustavaksi paperisen laskun, lasku tulee sinulle postitse. Mikäli olet tilannut e-laskun, e-lasku saapuu omaan verkkopankkiisi.

Henkilöjäsenen laskun voi maksaa joko yhdessä erässä, jolloin eräpäivä on 30.4.2022, tai kahdessa yhtä suuressa erässä, jolloin jäsenmaksun 1. maksuerän eräpäivä on 30.3.2022 ja 2. erän eräpäivä on 30.4.2022. Pyydämme jäseniä ystävällisesti maksamaan jäsenmaksun ajallaan. Muistathan aina maksaessasi käyttää laskulla mainittua henkilökohtaista viitenumeroasi.

Olethan tarkistanut, että yhteystietosi rekisterissämme ovat ajan tasalla! Omat tietosi pääset tarkistamaan liiton jäsen sivuilta. Jos tarvitset apua tietojen päivittämisessä, otathan pikimmiten yhteyttä liiton toimistoon jasenasiat@sktl.fi. Otathan yhteyttä myös, jos Sinulla on maksuvaikeuksia, etteivät maksut jää rästiin.

Jäsenmaksu vuonna 2022

Jäsenmaksu on eri ryhmillä eri suuruinen. Jäsenmaksun suuruudesta vuodelle 2022 päätti yhdistyksen syyskokous 20.11.2021.

- Varsinaiset jäsenet 160 euroa
- Koejäsenet 115 euroa
- Opiskelijajäsenet 50 euroa
- Ulkojäsenet 100 euroa
- Kannatusjäsenet 500 euroa
- Kunniajäsen on vapaa jäsenmaksusta.

Lisätietoa jäsenmaksusta verkkosivuillamme: www.sktl.fi/jasenyyys/jasenmaksu.

Mukavaa alkanutta vuotta 2022 kaikille!

1. Kuka ja mikä olet?

Nimeni on **Annukka Saarenmaa**. Olen konferenssitulkikoulutuksen saanut tulkki, tulkkauksen lehtori ja väitöstutkija.

2. Missä asut?

Asun Pohjois-Tammelassa pienessä Teuron kylässä, joka on peräti kahdesti valittu Kanta-Hämeen vuoden kyläksi.

3. Mitkä ovat työkielisi?

Suomen lisäksi saksa, englanti ja viro.

4. Kuunteletko musiikkia, kun teet töitä? Jos kuuntelet, millaista?

Töitä tehdessäni pyrin pitämään taustaaänet hiljaisena, sillä kuuntelu ja kuuleminen ovat tulkille ja opettajalle äärimmäisen tärkeitä työkaluja.

5. Mikä on inhokkitermisi?

Lähes tarpeeton täytesana *tavallaan*. Useimmiten asiat joko ovat tai eivät ole, harvemmin *tavallaan* kuitenkaan mitään.

6. Millaisissa vaatteissa työskentelet mieluiten?

Lähtitulkkauksessa tai -opetuksessa esiinnyn asianmukaisesti pukeutuneena. Sen sijaan etätulkkauksessa tai -opetuksessa saatan hyvinkin istua kameran edessä kauluspaita päällä ja kotiverkkarit jalassa.

7. Minkä muruja löytyy eniten näppiksesi raoista?

Muruja ei lainkaan, mutta valtavan kokoinen teemuki on usein liiankin lähellä näppistä.

8. Mistä olet työssäsi kaikkein ylpein?

Eniten ylpeä olen ahkerista ja taitavista tulkkiopiskelijoista, joiden kanssa saan tehdä töitä.

9. Menetätkö joskus yöunesi töiden takia? Tai tulevatko työt uniisi?

Menetän yöneni harvoin, mutta satunnaisesti murehdin läpi yön tulkkauharjoitusten teknisten järjestelyjen toimimista erityisesti etäopetustilanteessa.

10. Minkä äidinkielenopettajasi / pääkieleksi opettajan opetuksen muistat? Mikä on syöpynyt tulikirjaimin sieluusi?

Aus, bei, mit, nach, seit, von, zu. Lukion saksan kielen opettaja **Ulla Laurén** on järjestelmällisyydessään ja omistautumisessaan edelleen esikuvani opettajana.

11. Miksi valitsit itsestäsi juuri tämän valokuvan nähtäväksemme?

Kevät Berliinin Eberswalder Strassella. Yksi esimerkki elämän parhaudesta.

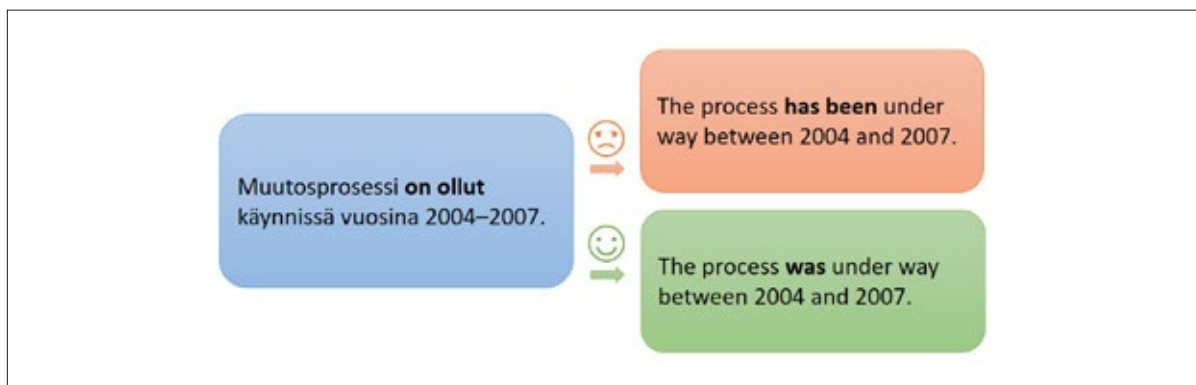
ENGLISH STYLE GUIDE

Valtioneuvoston kanslian englannin kielen asiantuntijoiden laatima English Style Guide tarjoaa laajan kattauksen suosituksia ja neuvoja valtionhallinnon tekstien kääntäjille. Kääntäjä tai englanniksi kirjoittava virkamies löytää helppokäyttöisestä oppaasta vinkkejä moniin mieltä askarruttaviin kielikysymyksiin. Oppaan esimerkit on poimittu suoraan arjen työssä esiin tulleista aineistoista.

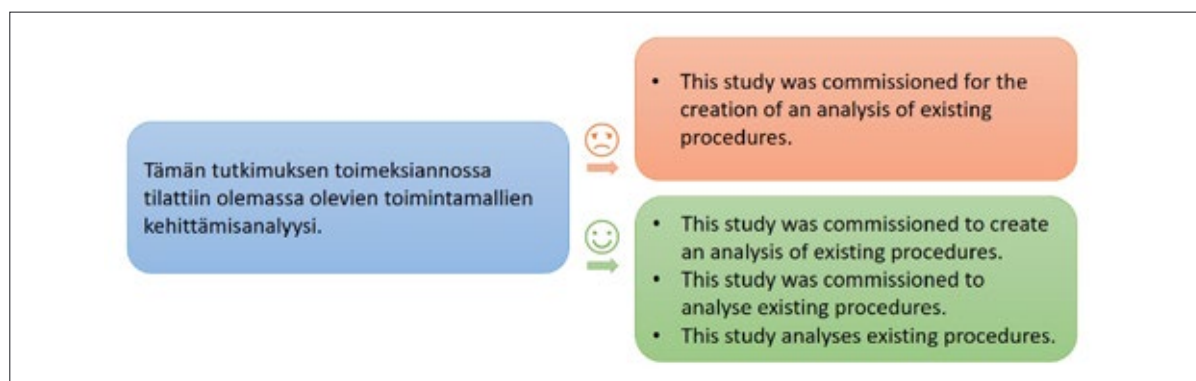
Monilla kansainvälisillä järjestöillä on omat englannin kielen tyylioppaansa, joissa kerrotaan kyseisen organisaation valitsemat tavat ratkoa kielellisiä kysymyksiä. Ne tarjoavat toisinaan samoihin kysymyksiin erilaisia ja välillä keskenään ristiriitaisia neuvoja ja ehdotuksia. Koska näistä lukuisista oppaista on usein vaikea löytää juuri Suomen ministeriöiden englanninkieliseen viestintään sopivia ratkaisuja, me valtioneuvoston kanslian englannin kieliasiantuntijat päätimme koota oman tyylioppaan. Valtioneuvoston English Style Guide -tyyliopas (ESG) tarjoaa johdonmukaisia neuvoja keskeisiin englannin kielen käyttöä koskeviin ongelmiimme ja vastaa arjen

tarpeisiin. ESG:ssä esittelemme keskeisimmät suositukset, periaatteet ja menettelytavat, joita Suomen ministeriöiden englanninkielisissä teksteissä suositellaan käytettäväksi. Täten tyyliopas edistää luotettavan kuvan välittymistä valtionhallinnosta myös englanniksi.

Tyylioppaan tavoitteena on auttaa sekä kääntäjiä että englanniksi kirjoittavia virkamiehiä löytämään ratkaisuja toistuvasti työssään kohtaamiinsa kieliongelmiin. Opas tarjoaa runsaasti esimerkkejä ja esittelee sekä toimivia että vältettäviä ratkaisuja. Vaikka opas on laadittu valtioneuvoston tarpeita silmällä pitäen,

Englannin kielessä imperfekti ilmaisee tekemistä tai tapahtumista, joka on alkanut ja päättynyt menneisydessä. Toisin kuin suomen kielessä, englannin imperfektiä ei käytetä, jos lauseessa mainitaan tietty ajanjakso.

Luontevin ja selkein käännös riippuu usein asiayhteydestä. Tässä tarjotaan useampi vaihtoehto, joista oppaan käyttäjä voi valita sopivimman.

uskomme, että esimerkeistä on hyötyä myös muille – esimerkiksi silloin, kun valtioneuvoston tekstejä hankitaan ulkopuolisilta sopimustoimittajilta.

Työstämme opasta jatkuvan päivityksen periaatteella niin saamme palautteen kuin esiin tulleiden ajankohtaisten kysymystenkin pohjalta. Vaikka ESG on pääasiassa tyyliopas, siitä löytyy vastauksia ja suosituksia myös termiongelmiin, kuten vaikkapa siihen, miten sanan valtionhallinto voi kääntää eri konteksteissa. Oppaassa on myös vinkkejä, jotka koskevat muun muassa asioiden esittämisjärjestystä tai aikamuotojen käyttöä suomen- ja englanninkielisissä teksteissä. Sähköisessä muodossa olevasta tylioppaasta on helppo etsiä neuvoja ja esimerkkejä. Valtioneuvostolle on tärkeää, että englanninkielinen viestintä on sujuvaa ja lukijaystävällistä, ja että siinä käytetty terminologia on yhtenäistä ja luotettavaa.

ESG:n yksi keskeinen tavoite on korostaa selkeän kielen merkitystä. Tämä on tärkeää muun muassa siksi, että usein englanninkielisten tiedotteiden ja asiakirjojen lukijan äidinkieli ei ole englantia. Englan-

nin kielessä selkeä kieli toteutuu yksinkertaisimmillaan siten, että suosimme verbejä substantiivien sijasta, vältämme substantiivien toistoa käyttämällä pronomineja ja korvaamme passiivilauseet mahdollisuuksien mukaan aktiivilauseilla.

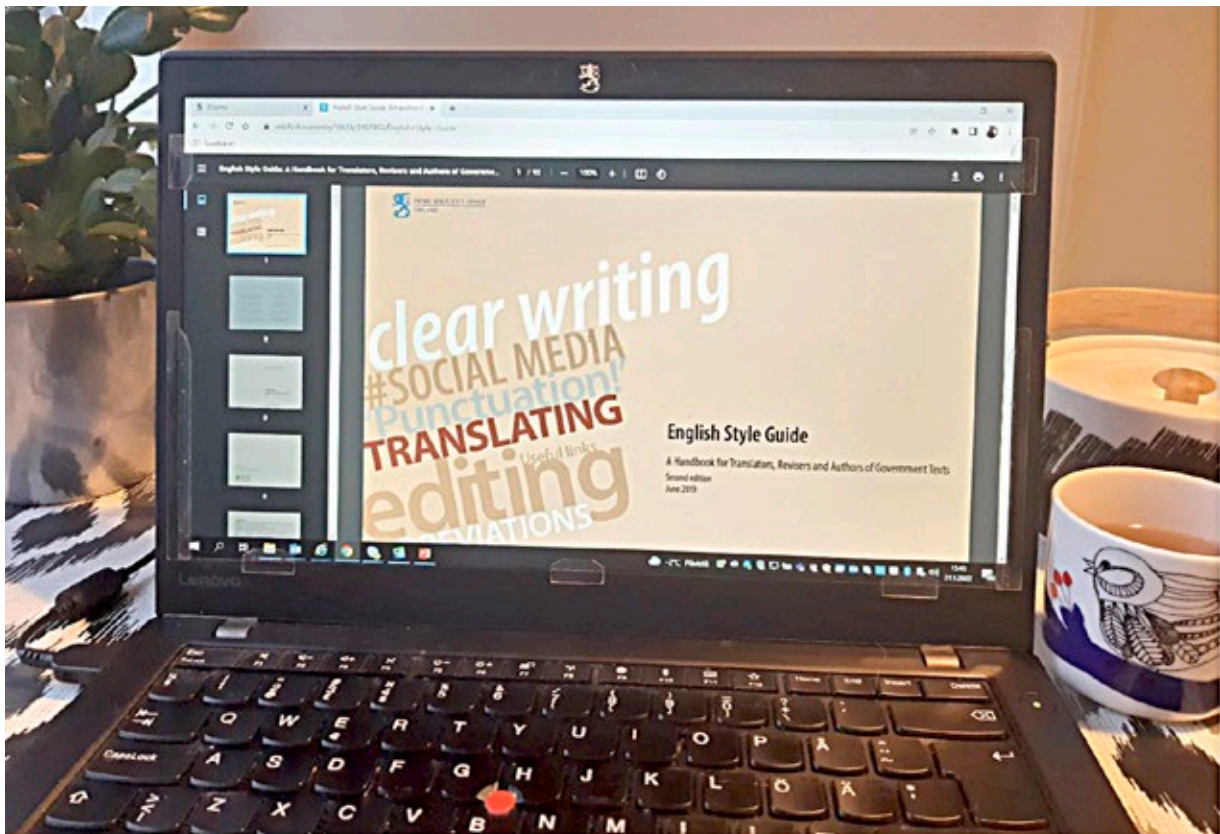
Valtioneuvoston kanslian venäjän kieliasiantuntijat ovat ryhtyneet laatimaan vastaavaa venäjän kielen tyyliopasta. Siitä kerromme sitten aikanaan mielellämme lisää.

Teksti: English Style Guide –tiimi
Merja Fleming
Terese Forster
Alexandra Kellner
Irma Talonen

Kirjoittajat toimivat kieliasiantuntijoina valtioneuvoston kanslian käännös- ja kielitoimialan vieraiden kielten yksikössä

Valtioneuvoston kanslian sanastot ja ohjeet:
<https://vnk.fi/kaannos-ja-kielipalvelut/sanastot>

© Alexandra Kellner

Kutsu sääntömääräiseen kevätkokoukseen

Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto ry:n sääntömääräinen kevätkokous järjestetään lauantaina 26.3.2022 klo 14.00 Vaasassa myöhemmin ilmoitettavassa paikassa, mikäli lähikokouksen järjestäminen on koronarajoitusten mukaan mahdollista. Mikäli lähikokousta ei voida järjestää terveysturvallisesti, kevätkokous järjestetään ja striimataan etäkokouksena Suomen kääntäjien ja tulkkien liiton tiloista (Hietaniemenkatu 2, 00100 Helsinki). Tällöin suosittelemme kaikille vahvasti etäosallistumista tartuntojen välttämiseksi. Osallistumisohjeet lähetetään kaikille määräajassa ilmoittautuneille. Teknisen avustajan käyttö on tarpeen vaatiessa sallittua.

Viimeinen ilmoittautumispäivä on 20.3.2022.
Mahdolliset valtakirjat toimistolle viimeistään 20.3.2022.
Katso ilmoittautumis- ja valtakirjaohjeet SKTL:n verkkosivuilta (sktl.fi/kevatkokous2022).

Kokouksessa käsitellään esityslistalla mainitut asiat.

Esityslista

1. Kokouksen avaus	8. Liiton vuosikertomus vuodelta 2021
2. Kokouksen puheenjohtajan valinta	9. Liiton tilinpäätös vuodelta 2021
3. Kokouksen sihteerin valinta	10. Tilintarkastajan lausunto
4. Kahden pöytäkirjantarkastajan valinta	11. Vastuuvapauden myöntäminen
5. Ääntenlaskijoiden valinta	12. Kunniajäsenten kutsuminen ja ansiomerkkien myöntäminen
6. Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen	13. Ilmoitusasiat
7. Kokouksen työjärjestyksen vahvistaminen	14. Kokouksen päättäminen

Tervetuloa! HALLITUS

Linkki kokousmateriaaliin lähetetään kaikille jäsenille, joiden sähköpostiosoite on tiedossa, ja kokousaineisto tulee esille verkkosivujen jäsenosioon (www.sktl.fi/jasenet/kokousaineistot) hallituksen maaliskuun kokouksen 10.3.2022 jälkeen. Kokousmateriaali lähetetään kokoukseen ilmoittautuneille suoraan sähköisesti.

Kallelse till ordinarie vårmöte

Finlands översättar- och tolkförbund rfs ordinarie vårmöte hålls lördagen den 26 mars 2022 kl. 14.00 i Vasa på en plats som meddelas senare, såvida det med beaktande av coronarestriktionerna är möjligt att ordna mötet på plats. Om ett möte på plats inte kan ordnas på ett hälsosäkert sätt, ordnas och streamas mötet som ett distansmöte i Finlands översättar- och tolkförbunds lokaler (Sanduddsgatan 2, 00100 Helsingfors). I sådant fall rekommenderar vi starkt att alla deltar på distans för att undvika smitta. Instruktioner om hur man deltar skickas till alla som anmält sig inom utsatt tid. Vid behov är det tillåtet att använda en teknisk assistent.

Den sista anmälningsdagen är den 20 mars 2022.
Eventuella fullmakter ska lämnas in till förbundet senast den 20 mars 2022.

Se anvisningarna om anmälan och fullmakter på FÖTF:s webbplats (sktl.fi/kevatkokous2022).

På mötet behandlas de ärenden som nämns på föredragningslistan.

Föredragningslista

1. Mötet öppnas	8. Förbundets årsberättelse för 2021
2. Val av ordförande för mötet	9. Förbundets bokslut för 2021
3. Val av sekreterare för mötet	10. Revisorns utlåtande
4. Val av två protokolljusterare	11. Beviljande av ansvarsfrihet
5. Val av rösträknare	12. Kallande av hedersmedlemmar och utdelning av förbundets förtjänsttecken
6. Konstaterande av mötets laglighet och beslutsföret	13. Anmälningsärenden
7. Fastställande av mötets arbetsordning	14. Mötet avslutas

Välkommen! STYRELSEN

Mötesmaterialet skickas till alla medlemmar, vilkas e-postadress förbundet har tillgång till. Dessutom kommer mötesmaterialet att läggas ut på medlemsidorna på förbundets webbplats (www.sktl.fi/jasenet/kokousaineistot) efter styrelsens möte den 10 mars 2022. Mötesmaterialet skickas elektroniskt direkt till alla som anmält sig till mötet.